

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 16.

Probleme

de Adrian Oțoiu

Fiind poporul nostru un popor agri-
 cultor, lucru firesc, că problema agrară și
 economică e problema, care trebuie să ne
 preocupe în locul prim. Istoria economică
 însă ne învață, că numai acele popoare agri-
 cultore au înflorit și au însemnat ceva în
 concertul neamurilor, cari pe lângă des-
 voltarea pe terenul strict agrar s'au des-
 voltat potrivit și pe terenul industrial și
 comercial.

Un popor se poate asemana cu un
 econom, cu o gazdă. Gazda bună, econo-
 mul cuminte produce și grâu și cucuruz.
 Are și vie și grădină de pomi. Ține și boi
 și cai și oi. Are și loc de pășunat și pădure
 pentru lemne de foc. Iar în curte va ține
 să fie toate la locul lor și să nu lipsească
 nici chiar fântâna. Cu un cuvânt va căuta,
 ca să aibă de toate, ca să nu fie de ru-
 gare de nime.

Chiar așa trebuie să fie și un popor.
 Năzuința să-i fie, ca să aibă de toate acasă
 respective la ai săi. Deci și noi, cu toate,
 că suntem un popor agricultor totuși nea-
 părat trebuie să ne dezvoltăm și pe alte
 terene și în special și pe terenul industrial
 și comercial.

Se spune, că Românul nu bucuroș în-
 brățișază meseriile. Dânsul dacă nu se
 poate face domn, apoi mai bine rămâne
 la *coarnele plugului*. Nu-i vorbă, asta nu-i
 rău să rămâi la *coarnele plugului*, dacă nu
 te poți face *chiar domn*, numai să ai și
moșie unde să tragi brazde cu plugul.

Altcum celce are plug și știe și-i drag să
 lucre cu el, dar nu prea are unde, apoi e
 tocmai ca gondolierul, care are gondolă
 știe să o măie cu multă dibăcie, dar a scă-
 zut apa din iac. Ei, și la noi e tocmai
 așa: Românul e plugar harnic, dar noi
 Românii din mila sfântului ne tot înmulțim,
 iar pământul (agrul) rămâne același și pe
 urmă n'om mai avea, unde să punem plu-
 gul în brazdă.

În ultimul deceniu s'a sporit însă bi-
 nișor și numărul meseriașilor și cinste ace-
 lor bărbați mai ales de carte, cari înțele-
 gând rostul, ce-l are clasa de mijloc pentru
 un popor, au început să cultive mai ales
 meseriașii pe la orașe, stând de vorbă cu
 ei, dându-le sfaturi bune și mai ales adu-
 nându-i și legându-i în *reuniuni*. Scopul
 acestor reuniuni a fost și este, *ca în pri-
 mul rând* să adune toți meseriașii dintr'un
 oraș laolaltă; aci să se cunoască unii pe
 alții *ca Români* și cunoscându-se să ție
 unii la alții și așa să nu se piardă în
 masa mare a meseriașilor de alt neam și
 de altă lege ori fără nici o lege. Scopul
 acesta a fost foarte bun și celce s'a inte-
 resat de reuniunile meseriașilor noștri a
 putut să se convingă cu cât zel au lucrat
 aceste reuniuni pentru ajungerea țintei lor.
 Și munca lor n'a fost zadarnică. Membrii
 reuniunilor meseriașilor noștri nu sunt in-
 fectați de socialism ori alte curente bol-
 nave, cari bântuie azi și de cari sunt atinși
 meseriașii de alt neam. Ideia națională de
 asemenea e bine dezvoltată la meseriașii
 noștri. Reuniunile acestea au biblioteci cu
 sale de lectură și cu gazete românești, au

coruri, dau concerte și joacă teatru și încă
 bine. În timpul de iarnă țin serate.

Toate astea sunt bune și frumoase și
 ducătoare la scopul de mai sus, *dar reu-
 niunile în programul de muncă mai au
 un punct* la executarea căruia până acuma
 au lucrat de tot puțin ori de loc. Am la
 mână statutele celor 3 reuniuni de ale me-
 seriașilor români și în toate trei stă la cap,
 I., unde e vorbă de scopul societății, *că
 reuniunile ținesc și la îmbunătățirea stării
 materiale a membrilor prin procurarea în
 comun a materiei brute, de care vor avea
 lipsă membrii la purtarea meseriilor, pre-
 cum și desfacerea și valorizarea producte-
 lor industriale*. Punctul acesta executat tot
 cu aceeași cumițenie ca și cel de mai sus,
 ar contribui direct la îmbunătățirea stării
 materiale a meseriașilor. Iar când mese-
 riașii noștri vor fi bine situați material-
 cește, atunci altcum va înflori industria ro-
 mânească.

Pe meseriașul sărac fie el cât de o-
 menie nu-l prea caută mulți. Deși foarte
 adesea greșim, dar suntem dedați să zicem
 și să credem chiar, că cutare meseriaș de
 aceea îi sărac, fiindcă lucrează rău. Cea mai
 slabă reputație e apoi pentru un măestru
 faptul, că-și cumpăra materia, de care are
 lipsă la meseria sa în mic dela vr'o boltă
 din orașul său și aceasta nu-i lipsită de
 bază.

Măiestrul sărac apoi nu poate să lu-
 cre pe așteptare. El așteaptă să-i plătești,
 când ți-a dat lucrul gata. Iar la noi în
 Ungaria, oamenii nu-s dedați să plătească
 cu bani gata. Ba unii mai ales dintre

Muntele de glajă

(Poveste slavă)

de Nicolae Petra-Petrescu

Era un tată, care avea trei copii. Doi bă-
 ieți și o fetiță. După moartea mamei lor adevă-
 rate, copiii căpătară o mașteră. Mașterei nu-i
 plăcea de copiii, cu deosebire nu-i plăcea de
 băieți. De câte ori se uita la ei, le da nume de
 batjocură, și-i blăstâma zicând: „o, facev'ați
 corbi, să vă faceți.“ Bărbatul o dojenea de multe
 ori: „nevastă nu-mi blăstâma copii. Cine știe
 ce rău se poate întâmpla ori lor ori ție!“ Ea
 însă nu l'a băgat în seamă și când se uită iară
 odată la ei, zise iară: „o, facev'ați corbi să vă
 faceți!“ Cum i-a scăpat vorba din gură, copiii
 se prefăcură într'adevăr în corbi și se așezară
 pe un pom dinaintea casei, unde așteptară până
 când le-a venit sora acasă. După ce a sosit ea,
 croncăniră supărați și își luară rămas bun dela ea.

Sora a știut numai decât, că i-a afurisit să
 meargă pe muntele de glajă, numai nu știa,
 unde poate să fie muntele de glajă. Și-a plecat
 drum, să caute frații. Mers'a multă vreme. În
 slârșit a ajuns la soare, și l'a întrebat: nu cum-
 va știe unde este muntele de glajă, pe care a
 trimis o vrăjitoare pe cei doi frați ai ei. Soarele
 răspunse: „Eu luminez de ziua întregă, dar
 pe muntele de glajă n'am luminat nici odată.
 Ști ce? dute la sora mea, Luna și întreab'o pe
 ea! Iacă pentru aducere aminte, îți dau o haină.
 Păstrează-o într'o coajă de nucă. Ea luă haina,

o așeză într'o coajă de nucă, mulțumi frumos
 și se duse la Lună.

După ce a ajuns, zise către Lună: „mă
 trimite la tine luminosul tău frate, Soarele, ca
 să te întreb, nu cumva ști tu ceva despre mun-
 tele de glajă, pe care a trimis o vrăjitoare pe
 cei doi frați ai mei“. Luna răspunse: „Eu lum-
 nezez noaptea peste locuri urâte și plăcute, pe
 stânci înalte și peșteri adânci, dar de muntele
 acesta, nu știu nimic. Ți dau însă un sfat. Du-te
 la vârul meu, Vântu, întreabă-l pe el! De adu-
 cere aminte, iacă, îți dau o haină. Grijește-o
 într'o coajă de nucă!“ Ea luă haina o griji într'o
 coajă de nucă, mulțumi frumos și se duse la Vântu.
 Luna îi lumină prin întunec.

După ce a ajuns la el, zise: mă trimite
 vara ta, Luna, să te întreb pe tine, Vântule, nu
 cumva știi unde este muntele de glajă, unde a
 trimis o vrăjitoare pe frații mei. Bucuroș m'aș
 duce la ei... te rog, ai bunățate și dă-mi un
 sfat“. Vântul îi răspunse: Eu suflu acum de sute
 de ani. Dar așa departe n'am suflat nici odată.
 Așteaptă puțin, mă duc și suflu. Dacă suflu
 pân'acolo, de bună seamă îți ajut!“ În câteva
 clipite se înapoie și zise: „Am suflat până la
 munte. Frații tăi sunt în viață și sunt sănătoși.
 Te poți duce la ei, dar trebuie să faci, ce-ți
 voi spune eu. Aici ai o șea de vânt, așează-te
 pe ea, și eu voi sufla. Ți dau și niște petricele
 rotunde. Când nu voi mai putea sufla, pune o
 petricică pe muntele de glajă, ea se va lipi pe
 munte, calcă pe ea, altcum îți alunecă piciorul.
 Dacă n'am odihnit, călărim mai departe. Iată,

ți dau și o haină, care-ți va face bună slujbă.
 Păstrează-o într'o coajă de nucă!“ Ea așeză
 haina într'o coajă de nucă, se așeză pe șea, și
 începu să călărească. Și Vântul începu să slă-
 bească; atunci scoase o petricică și o puse pe
 muntele de glajă, și așteptă până se odihni
 Vântul.

Astfel poposi de câteva ori, până i-se gă-
 tară petricelele.

Vântul se tânguia acum, că nu mai poate
 sufla... dar, în clipa aceea, ea ajunsese pe vârful
 muntelui.

Ea mulțumi Vântului și el plecă îndărăt.
 Cei doi corbi, frații, cunoscură îndată pe sora
 lor și ziseră:

„Scumpa noastră soră, cum ne-ai sosit
 aici?“

Sora le răspunse: „Am fost la soare, la
 lună și la vânt, care m'a suflat până aci. Am
 venit să vă întreb, cum vă pot ajuta?“

O, tu nu ești în stare să ne ajuți!“ ziseră
 frații. Ceeace ne-ar putea ajuta, este lucru foarte
 greu!“

— „Eu vă făgăduesc, că voi face, ce veți
 cere“, strigă sora.

Atunci ei îi dădură o blană de piei de
 șoareci, și-i ziseră:

„Bine! Trei ani de zile nu-i iertat să gră-
 iești nici un cuvânt, trebuie să suferi, ca o mută,
 chiar dacă te-ar duce și la spânzurătoare. Și
 acum du-te în lume, ca cerșitoare!“

Cu ajutorul fraților ea se coborâ de pe
 munte.

domni se simțesc vătămăți chiar dacă măiestrul îi trimite deodată cu lucrul și „nota“. Ce să-i faci, așa-i spiritul timpului. Acuma, dacă reuniunile meseriașilor noștri ar pune în practică în vr'un fel sau altul și paragraful acela din statute, în care se spune de promovarea activității industriale a membrilor prin asociere, atunci meseriașii noștri ar fi scutiți de învinuirile de mai sus. Și aceasta eu aflu, că nici n'ar fi așa de greu. Nu știu cu siguranță, dar încât mi-a aduc aminte după un raport despre reuniunea meseriașilor din Blaj, numărul membrilor ordinari, cari formează reuniunea aceasta e aproape 100. Acuma, ce greutate mare ar fi, dacă cei 12—15 păpucari din Blaj ar forma o mică însoțire (bine înțeles sub aripile reuniunii) cu scopul, ca să-și comande materie brută în comun direct dela fabrică, de unde lucru natural, că ar căpăta și marfă mai bună, dar totodată și mai efină, cel puțin cu 15—20%. Tot așa ar putea să facă măsurii, rotarii, faurii, frizerii etc.

În alte orașe, unde meseriașii de aceeaș branșă sunt mai mulți la număr, lucrul ar merge și mai ușor. Adevărat, că lucrul acesta nu l-au făcut până acuma nici meseriașii de altă naționalitate din patrie, ceea ce absolute nu înseamnă, că n'am putea face noi începutul, mai ales, că reuniunile meseriașilor noștri stând sub conducerea cuminte, mai ales a bărbaților de carte, în multe privințe stau mai bine, ca reuniunile altor neamuri din patrie.

Toate reuniunile meseriașilor noștri ar putea apoi să formeze o centrală pentru procurarea tuturor soiurilor de mărfuri brute și de aci să se împartă la reuniunile diferite. Aceasta dacă ar face-o meseriașii noștri, apoi ar putea învăța cu mai multă ușurință meseriile lor și industria noastră ar lua alt avânt.

În cât știu, la vară cu ocazia sărbătorilor dela Blaj, vor ținea și reuniunile meseriașilor o ședință, cu ocazia asta ar fi potrivit să se dezbătă între altele și tema aceasta.

Un pacificator

A fost odată, dar nu ca nici odată, — de oarece așa încep numai basmele, iar ceea ce are să urmeze nu e basm ci poveste adevărată.

A fost odată — și nu de mult — un om foarte ciudat. Și era însurat omul acesta; și avea și frați, și surori, și copii; și trăiau cu toții la un loc. Dar el, omul ciudat, era șeful casei. Și cum n'ar fi fost el șeful? Doar era cel mai înalt și, pe deasupra, generoasa natură îi dăruise și superbă barbă.

Poetul a spus că „credința zugrăvește icoane în biserici“; iar istoria naturală a constatat că inteligența face să crească barbă oamenilor. Când îi priveau statura înaltă și superba-i barbă, frații și surorile și copiii lui, înfiorați de mândrie, strigau: *tu ești cel dintâi din familia noastră!* Și astfel omul ciudat a devenit, grație bărbei lui superbe și staturii lui înalte, șeful familiei.

Dar acest om ciudat mai avea o însușire care-i asigurase dreptul la șefia familiei: era foarte arțagos. De-aceea, în fiecare zi omul ciudat se certa ba cu nevastă-sa, ba cu soră-sa, ba cu frate-său, ba chiar cu copiii lui. Și ce ceartă! Scandal în toată regula! Bătaie la toartă!

Numai puteau vecinii să trăiască liniștiți din pricina sgomotului infernal din casa acestui om ciudat. Fiindcă pentru orice motiv, și chiar fără motiv se isca scandal în această casă. Ploua? Nevestă-sa era de vină. Deci, scandal. Se scumpeau oule? Soră-sa era de vină. Deci, scandal. Pierdea la cărți? Frate-său era de vină. Deci, scandal. Într'un cuvânt, om arțagos.

Dar așa era numai acasă la el. Afară, omul ciudat era cu totul altul. Cum pășea pragul casei sale și eșea în lume, omul ciudat își descrețea fruntea, zâmbea într'una, devenea elegant, drăguț și grațios. Mai mult, cum eșea din cercul său familiar, acest om arțagos, care părea că fusese creat numai ca să se certe și să strice

pacea fraților, surorilor și nevestei lui, devenea pacificator.

Și ce pacificator încă! Se certau doi oameni în drum? El se amesteca și-i împăca. Nu putea să sufere un cuvânt rostit prea tare sau priviri încinse de ură. Iși plimba prin lume grația, amabilitatea și eleganța făcând pe cei ce nu-l cunoșteau d'acasă, să-și închipuie că acest om iubește atât de mult pacea, în cât ar fi în stare să sacrifice totul pentru ea. În cartierile mai depărtate, lumea îl și poreclise: pacificatorul elegant.

Conaționalii lui, cari nu-l cunoșteau, de-acasă, începuseră să fie mândri de-această podoabă a țării lor; și după cum odinioară frații, surorile și nevasta lui, înfiorați de mândrie, i-au zis: *tu ești cel dintâi din familia noastră*, tot așa acum compatrioții lui îi strigau: *tu ești cel dintâi fiu al patriei*. Iar omul ciudat, măgulit de-atâta admirație și dorind să devie cât mai vrednic de laudele celor ce nu-l cunoșteau de-acasă, pacifica, pacifica, pacifica într'una.

Într'o zi, Țarul Rusiei, care este și el un adept al păcii universale, auzind de marile servicii pe cari le aduce Cauzei ciudatul nostru apostol al păcii, a hotărât să-l decoreze.

Și a trimis un ambasador special pentru împlinirea hotărârei imperiale.

Iar când ambasadorul a ajuns la locuința omului ciudat, ca să-i înmâneze insigniile pentru pace, — ce s'a întâmplat? Un sgomot infernal îl opri pe prag. Deschise ușa și ce văzu? Vre-o zece oameni cari se certau, țipau, își aruncau cuvintele cele mai triviale, în vreme ce prin casă sburau scaunele, oglinzile și toate celelalte lucruri. Și în mijlocul acestei încăerări sălbatice era — cine? Omul ciudat, apostolul păcii, pacificatorul, care provocase acest scandal și cărui i-se aduceau insignii pentru pace din partea Țarului Rusiei.

Am fi foarte fericiți, dacă cetitorii n'ar găsi de cuviință să facă nici o apropiere între evocarea acestei întâmplări, cu carac-

Și s'a dus, până a ajuns la un palat, unde erau mulți servitori și se serba o mare sărbătoare.

Craiul palatului voia să-și aleagă o soție. Tocmai se adunau oaspeții la palat, când ajunsesse ea ca cerșitoare în blana de piei de șoareci. O primiră în curte și o puseră să grijească galițele.

Întrebată, dacă primește slujba asta, a dat numai din cap spre semn, că primește. A venit noaptea, când craiul vru să-și aleagă mireasa. Fata noastră capătă poftă să vadă și ea sărbătoarea, îmbracă haina Soarelui și intră și ea în sala cea mare. Atunci zise craiul către soru-sa: „Iacă prințesa asta îmi place... a cărui craiu poate să fie?“. Dar, în curând se făcu nevăzută, se învăli iară în blana de piei de șoareci și se duse la galițele ei. Toți se mirau, unde s'a putut duce.

Craiul însă dede poruncă, ca a doua seară, să bage de seamă, cui va întinde el păharul, ca să bea. În seara următoare fata se îmbracă cu haina Lunei, și astfel merse în sală. Craiul o cunoscu numai decăt, îi întinse un păhar să bea și lăsă să-i cadă inelul în păhar. Ea însă iară se pierdu între ceilalți, se îmbracă iară în blana de șoareci și se duse la galițele ei. N'au putut-o găsi. Atunci porunci craiul: „Băgați de seamă, dacă vine și n'a treia seară. Alta nu-mi trebuie de soție“. „Vom face un semn pe ea, zise unul din servitori, de astă dată nu ne va scăpa“. A treia seară îmbracă haina cea mai frumoasă, haina Vântului, și în-

tră în sală. Servitorul, fără să bage ea de seamă, o atinse pe mână cu o vâpsea. După ce s'a pierdut prin mulțime, o căutară în toate părțile până au ajuns și la servitoarea galițelor, care durmia lângă găini, învăliată în blana ei: când colo iacă semnul pe mâna ei. Toți au început să murmure, că craiul vrea să ia de soție o astfel de ființă.

Craiul însă rămase neinduplecat.

Și se cunună cu ea. Trecură nouă luni de zile, fără ca ea să grăiască o vorbă. Atunci craiul a trebuit să meargă în bătălie. Ea rămase acasă și născu un băiat. Moașa luă băiatul, se duse cu el la râu, și vru să-l înec. Pe o tufă de lângă râu, ședea un corb și croncănea.

„Mai bucuros ție, decăt pe apă, strigă moașa... iacă, al tău să fie!“

Corbul acesta era unul din frații cei vrăjiți ai domniței. El luă băiatul în ghieră și sbura cu el. Mamei i-au spus, că a născut o pocitanie, care nici nu i-o pot arăta, și își băteau joc de ea. Tot aceea au spus și craiului, când s'a întors dela bătălie. Ea nu vorbi nici un cuvânt. După un timp oarecare craiul a trebuit să meargă la bătălie. Domnița începu să plângă, pentru că se temea, că vor omori-o până se întoarce craiul. Ea iară născu un băiat, și moașa iară luă băiatul și se duse la râu să-l înec. La râu pe tufă ședea alt corb, al doilea frate al domniței, și croncănea.

„Minunat“, strigă moașa, pe cel dintâi, l-a

mâncat corbul cel dintâi, pe al doilea îl mănâncă al doilea, fără să afle cineva“.

Și-i dete copilul, corbul îl luă și sbură cu el. Mamei îi spuse, și craiului îi scriseră, că ea iară a născut o stărpitură. Supărat se întoarse craiul din bătălie, privia întunecat și nemulțumit, și fiindcă i-se arunca, că nenorocirea lui casnică este pedeapsă, că a luat de soție o cerșitoare mută și lăpădată, o judecă la moarte prin furci. Și ea nu zise nici un cuvânt. Ea răbda și se pregătea de moarte. O duseră la furci, îi și puseră tunia în grumaz... atunci, iată, deodată răsar călări cei doi frați ai ei, fiecare avea dinaintea lui pe cal, câte un băiat cu câte o stea strălucitoare, și strigară cu glas înalt:

„Stați pe loc! Cruțați nevinovăția! Drep-tate!“

Și au grăit către sora lor:

„Cei trei ani au trecut, scăparea noastră ai îndeplinit-o. Iată, aici sunt copiii tăi; în figură de corbi i-am scăpat din mâinile moașei și i-am crescut, și acum, scumpa noastră soră, vorbește!“

Și domnița mulțumi fraților, se aruncă apoi la picioarele craiului și începu să vorbească. Craiului i-se descoperi apoi adevărul curat. Craiul, mișcat, ridică pe domnița dela picioarele lui și o strânse la piept cu dragoste. Dar pe moașă porunci s'o ardă pe rug, și pedepsi și pe ceilalți, cari i-au dat sfat. Și acum craiul și domnița trăiră fericiți împreună, și cei doi copii cu stele se făcură niște tineri voinici spre bucuria și cinstea părinților, până la moartea acestora.

ter mai mult literar, și svonul privitor la eventualitatea de a se acorda d-lui conte Apponyi premiul Nobel pentru pace.

Sinoadele eparhiale

Sinodul eparhial din Sibiu

Sedința II.

Sibiu, 2 Maiu 1911.

S'a început azi la orele 9 a. m. Președinte I. P. S. D. arhiepiscopul și metropolitul Ioan Mețianu, notar I. Lăpădat.

Notarul Lazar Triteanu cetește protocolul ședinței I. Se verifică.

Se acordă concediu deputaților I. cav. de Pușcariu, Vasile Almășan și dr. Ștefan Rozvan.

I. P. S. Sa arhiepiscopul Ioan Mețianu propune, că după ce zidirea unui seminar nou, pe locul din strada Morii, ar recere spese de 800.000 coroane, pe când fondul seminariului abia atinge suma de 160.000 coroane;

După ce zidirea seminarului nu se mai poate amâna: între asemenea împrejurări, nu rămâne decât pe lângă cele 160.000 coroane să mai procurăm vre-o 100.000 cor., cu cari sume cred că s'ar putea zidi un seminar, deplin corespunzător, pe locul seminariului actual, cu singura excepțiune a dormitoarelor, a refectoriului și a culinei, numai de câțiva ani zidite din fundament, corespunzătoare scopului.

Se predă comisiunii organizatoare.

Dr. Dumitru Ștefan, raportorul comisiunii verificatoare, propune verificarea deputaților sinodali Lazar Triteanu ales în cercul Brașovului și dr. Atanasiu Moga ales în cercul Sebeșului. Sinodul îi verifică.

Dr. Nicolae Vecerde, raportorul comisiunii organizatoare propune raportul consistorului arhiepiscopului ca senat plenar, să fie considerat de cetera și să fie luat de bază la discuția specială. Se primește.

La punctul 1 despre statul personal, Sinodul își exprimă durerea prin ridicare în urma trecerii din această viață a vrednicilor bărbați Vasile Voinea, Dumitru Cunțan, Dr. Petru Șpan și Petru Ciora.

Celelalte puncte din raport se iau spre știre cu unele propuneri ale comisiunii organizatoare.

În numele comisiunii bisericești raportează deputatul Sergiu Medean asupra raportului Consistorului arhiepiscopului, ca senat bisericesc.

Raportul se ia spre știre în general și în special, cu adausul, ca Consistorul, în vederea reducerii numărului analfabeților, să ia măsurile de lipsă, ca și în acele comune, unde nu avem școale și învățători, în lunile de iarnă să se instrueze, fie prin preoții locali, fie prin alți cărturari copiii în scris și citit, și să li-se dea creșterea religioasă necesară.

În numele comisiunii financiare raportează deputatul Ioan Lăpădat. Să ia spre știre.

La ordinea zilei urmează raportul comisiunii școlare. Raportorul deputatul Nicolae Sulică.

Raportul fiind tipărit, în general se ia spre știre și se primește de bază la desbaterea specială.

Trecând la discuția după capitole a raportului consistorial, comisiunea propune ca punctele 1-3 ale primului capitol, privitor la situația institutelor noastre superioare de învățământ și anume, cele 3 școli medii, școala comercială și institutul pedagogic să se ia la cunoștință cu unele întregiri.

Sinodul primește toate propunerile.

Punctul 4 al primului capitol, referitor la școalele primare, comisiunea propune să se ia la cunoștință, cu atât mai vârtos, că despre situația învățământului nostru primar se va pre-

zenta un raport special. În legătură însă comisiunea școlară cere din nou cu insistență:

1. Ca în ceea-ce privește școalele de repetiție, acolo unde le avem, învățătorii să fie îndrumați a da atenția cuvenită acestor școale, îngrijindu-se în special de educația religioasă a elevilor dela 12 ani în sus.

2. Să se ia măsurile de lipsă pentru sporirea corespunzătoare a grădinișelor școlare atât de importante pentru fiii poporului nostru.

Sinodul le primește.

Capitolul II despre catehizație, comisia propune să se ia la cunoștință, de oarece în această cauză consistorul a pregătit și un raport special. Cere însă:

1. ca consistorul să fie îndrumat ca pentru viitor să pregătească un raport, în care să se specifice toți cateheții cu numele, renumerația primită și numărul elevilor ce-i are fiecare și

2. ca consistorul să caute să ia măsurile de lipsă, ca elevii dela meserii să fie împărțiși de catehizarea recerută, dacă se poate, în conformitate cu propunerea, făcută anul trecut, sinodului.

Se primește.

Capitolul III despre examene, comisia propune să se ia la cunoștință cu adausul, ca pe viitor în raport să se indice și numărul acelor candidați de învățători, cari n'au fost în stare să treacă examenul și să-și câștige diploma. În acelaș timp, dacă numărul celor căzuți este a normal să se indice și cauzele.

Se primește.

În ceea ce privește vizitarea școalelor primare, comisiunea exprimându-și dorința ca Consistorul să continue cu energie și mai întetită opera de regenerare a învățământului nostru primar, propune:

1, să se ia cu plăcere la cunoștință activitatea dezvoltată de consistor și organele sale de inspecție și

2, se autorizează consistorul, ca întru cât organele, ce le are la dispoziție s'ar dovedi de insuficiente în scopul vizitării sistematice și radicale a școalelor noastre, și întru cât îi permit și mijloacele materiale, să caute să-și angajeze o nouă forță ca organ de controlă și inspecție a școalelor noastre primare.

Această chestiune a dat ansă la o discuțiune vie și interesantă, la care au luat parte mai mulți deputați.

Deputatul Goga arată necesitatea inspecției și cere ca consistorul să-i dea cuvenita atenție, încredințând chiar pe mai mulți bărbați de școale cu inspecția.

Deputații Borzea, Domșa și dr. Șenchea arată, că protopresbiterii în propria sferă de activitate, au făcut tot ce au putut pentru salvarea școalelor noastre, atât prin inspecțiune, cât și pentru luarea măsurilor necesare pentru delătura scăderilor constatate.

După ce deputatul dr. Stroia arată, că raportul consistorial despre vizitarea școalelor în unele privințe este exagerat, scoțându-se la iveală ca lucruri nouă, unele chestiuni sulate deja înainte în rapoartele protopresbiterale și după ce spun, că s'a abuzat prin publicarea de acte oficiale, sinodul primește propunerile comisiunii.

Referentul dr. Nicolae Vecerde prezentează raportul consistorului arhiepiscopului, referitor la lăsamântul fericitului Mihail Cirlea.

Ședința se încheie la orele 11³/₄ a. m.

Sinodul eparhial din Arad

Ședința VII.

Joi, în 21 Aprilie (4 Maiu).

E ultima ședință a sesiunii sinodale din anul 1911. În rândurile membrilor, cari aproape în număr complet asistă la ședință se remarcă o notă de impaciență, o grabă mare, ce se manifestă și în decursul ședinței. Referadele comisiu-

nilor restante se trec aproape fără discuție. Abia chestia zidirii școalei civile de fete și cea a strămutării sediului protopresbiteral al Banat-Comloșului la Sânnicolaul-mare stârnește nișel interes. Ședința se începe la orele 9 a. m.

Președinte e P. S. Sa d. episcop Ioan I. Papp. Notar: Iosif Tărău. Se cetesc procesele verbale luate în ședințele IV. V. și VI., verificându-se cu câteva modificări stilare neînsemnate.

Premergând ordinei de zi, dr. Nestor Oprean interpelează în chestiunea parohiei greco-orientale din Hódmező Vásárhely și accentuiază, că deși rescriptul guvernului coaliționist din 1906 este în defavorul nostru, decretând parohia autocefală, aparținând totuș în cele spirituale metropoliei sârbești a Carlovețului, dacă e guvernul actual de fapt cu mai multă bunăvoință față de noi, ar fi consult să se facă o nouă remonstrație. E de altfel interesat să știe în ce stadiu este afacerea. Regretă, că nu s'a raportat despre această afacere. P. S. Sa răspunde imediat, regretând, că abia acum în ultima zi din sesiunea actuală vine d. Oprean să interpeleze. Dealtcum afacerea este înaintată consistorului mitropolitan.

Răspunsul se ia la cunoștință.

Dr. Nicolae Oncu, prezintă sinodului o propunere referitor la școala civilă de fete din Arad. Considerând, zice d-sa, dorința altruistului mecenat Stroescu, având apoi în vedere interesul general ce se manifestă tot mai puternic din partea publicului românesc, etc. sinodul să decreteze de urgentă zidirea școalei de fete, invitând consistorul să promoveze din răspuneri înfăptuirea acestui focal de creștere al fetei române.

P. S. Sa face istoricul întregii afaceri în trăsături generale. Relevă, că consistorul nu dispune de asemenea fonduri, cari ar asigura existența acestui institut, e deci conștient, ca Reuniunea femeilor române să-și întocmească astfel planul de zidire încât să rămână câteva mii coroane bani disponibili pentru înființarea unui fond al școalei de fete. De altfel să nu i-se răstălmăcească cuvintele, accentuiază, că propunerea sa este emanată din dorința cea mai curată de a vedea acest focal cultural asigurat pe veci. Declară, că însuș dorește cel dintâi să vadă înălțată această clădire măreață, în care se vor crește fetele române, convins fiind, că fetei române îi va reveni apostolia limbei și legeri românești. (Aclamațiuni entuziaste. Trăiască!)

La propunere ia cuvântul și d. E. Ungureanu, aflând cauza întârzierii în discuția afacerii prin concluze și deciziuni, cari se dau tot la 4-5 săptămâni. Chestiuni de felul acesta se rezolvă altfel. Pledează pentru propunerea d-lui dr. Oncu. Sinodul cu însuflețire primește propunerea, trecându-se apoi la ordinea zilei.

Dr. Nicolae Oncu, referentul comisiunii administrative relatează despre fundațiunile Zsiga din Oradea-mare și Beiuș și propune pe baza concluziunii sinodal din anul precedent elaborarea unui regulament pentru administrarea acestui fond, în acord cu factorii administrativi și de supraveghere ai fondurilor. Se primește.

Nicolae Zigre, raportează despre afacerea strămutării sediului protopresbiteral al Banat-Comloșului la Sânnicolaul-mare, și face propunerea de a lăsa sediul și pe mai departe la Banat Comloș din cauza, că prin zidirea trenului s'a delăturat unicul motiv plauzibil pentru strămutarea sediului.

Dr. Nestor Oprean, ia poziție fără de propunere. Având în vedere interese superioare administrative și de progres, pledează stăruitor pentru strămutarea sediului. Sinodul primește propunerea comisiunii cu majoritate de voturi.

Urmează raportul despre fondul cultural aradan, apoi se pune la desbatere modificarea unor paragrafi din statutul fondului preoțesc. Modificările se primesc fără multă discuție.

În sfârșit se discută propunerea d-lui dr. G. Cosma relativ la interpretarea §§-lor 13 și 14 din regulamentul pentru alegerea de protopresbiter. Sinodul nu se simte competent de a se pronunța

Lichidare!
Abia câteva zile!

Recvizite culinare și articlii de menaj,
mult sub prețurile din fabrică. — Izvor ocazional de târguit,

Kohn József,

tinichigiu, constructor de apaduet și fabricant de dulapuri pentru ghiață.
Arad, palatul Minorităților.

Cumpărare ocazională din cauza disolvării
prăvăliei. — Desvolt înainte atelierul și
magazinul de dulapuri de ghiață.

A r a d,

strada **Batthyányi nr. 32.**

Telefon 333.

în chestie. D. Grofşorean își retractează propunerea.

Sfârşindu-se astfel cu materialul, se aprobă în urma referadei părintelui A. Horvat bugetul ambelor consistoare pe anul 1911.

Păr. Cornel Lazar, referentul com. bugetare propune de încheiere încuviințarea diurnelor și speselor de drum ale deputaților sinodali: diurne 2618 cor., iar spese de călătorie 523.40 cor.

Se încuviințează, alegându-se totodată și comisia pentru verificarea protocolului.

De încheiere P. S. S. D. Episcop Ioan I. Papp într'un cuvânt scurt, dar avântat constată cu multă satisfacție năzuința deputaților depusă spre a promova interesele bisericești și le mulțumește călduros pentru atențiunea, cu care au urmărit desbaterile. Divergențele ce s'au iscat pe alocurea — zice P. S. Sa — nu au produs supărare, căci era vădit în tot decursul ședințelor dorul de a promova interesele bisericești.

La discursul P. S. Sale răspunde d. Em. Ungurean relevând meritul ce-i revine P. S. Sale, conducând cu tact și multă pricepere sesiunea sinodală actuală.

Ședința se ridică.

Sinodul eparhial din Caransebeș

Ședința a doua.

Luni.

P. Sa deschide ședința la ora 10 în sala festivă a magistratului orașului Caransebeș.

Primul obiect, verificarea membrilor noi aleși, se ia dela ordinea zilei, pentru că comisia nu s'a putut întruni în ședință.

Se ia în discuție raportul comisiei bisericești.

Referentul P. Eremia expune pe larg raportul Consistorului ca senat bisericesc, și propune luarea la cunoștință.

Desbaterea o deschide dr. P. Ionescu, sprijinit de dr. N. Ionescu, care excepționează părțile ce lipsesc din raport și în deosebi acuză cu părtinire conducerea diecezană. Ambii iau în apărare încercările unor preoți de a se organiza în jurul unui organ special de publicitate cu menirea de a reprezenta interesele preoțești.

Dr. V. Branisçe răspunde celor doi vorbitori, arătând în ce rătăcire mare se află, analizează natura socială a mișcării preoțești, caracterul impropriu al propagandei lor jurnalistice și primejdia ce zace, în dezvoltarea spiritului de cast. Arată apoi adevăratele probleme ale preoției și încheie, arătând unde zace adevărata primejdie pentru biserică și preoție: Amestecul ilicit al administrației politice în afacerile bisericești și renumerarea preoților, cari se pun în opoziție cu sentimentul public al credincioșilor, pe cari ar avea să-i conducă.

P. Sa episcopul lămurește unele amănunte ivite în decursul desbaterii, apoi se primește raportul cu unanimitate.

Urmează din partea aceluiaș raportor darea de seamă despre combaterea concubinatelor și despre parohiile vacante.

După o bogată și interesantă desbatere se iau ambele rapoarte cu unanimitate în considerare.

Ședința III.

Luni d. a.

După verificarea procesului verbal și acordarea mai multor concedii, continuă păr. P. Eremia darea de seamă despre afacerile bisericești.

Se decide, ca sesiunea redusă din Răcășdia să se dea ca beneficiu dimpreună cu cea din Jam viitorului protopresbiter al Bisericești-albe, până când se va aduce în ordine chestia parohiei centrale în Biserica-albă.

Urmează d. P. Stoica, ca raportor al comisiei financiare. Raportul se ia în considerare. Se decide, ca Consistorul să cumpere scrisuri fonciare până la suma de 200.000 cor.

Se autorizează Consistorul a cumpăra în Caransebeș o casă cu intravilan pe seama diecezei.

Penziunile din fondul profesorilor luând în vedere starea precară a fondului, se reduc până la maximul admis de statute (25%).

În numele comisiei speciale raportează d. I. M. Roșu, primindu-se proiectul de noua organizare a corpului funcționarilor din centru, având a se înmulți în mod succesiv.

Se ameliorează salariile profesorilor și funcționarilor, 15% la cei definitiv și 10% la cei provizori.

În jurul acestei chestiuni s'a dezvoltat o mare desbatere, căci dr. G. Dobrin a prezentat o contrapropunere în sensul de a se ameliora salariile cu 20%. După o lungă și bogată desbatere s'a primit cu majoritate de voturi propunerea originală a comisiei.

Ședința IV.

Marți a. m.

Dr. I. Nedelcu interpelează în chestia preotului din Maidan, care e totodată magistrul poștal și supus unui for administrativ stăin de biserică.

P. Sa episcopul răspunde, că nu cunoaște chestia din acte, dar așa știe că nu preotul, ci soția lui e magistrul poștal.

Dr. I. Nedelcu prezentează un act oficial din care reiese, că preotul e magistrul poștal și a fost pedepsit pe cale disciplinară de direcția poștală din Timișoara pentru bruscarea unui cetățean, care a avut afaceri la poștă.

P. Sa îi promite, că va ancheta cazul, căci nu consideră de compatibil, ca un preot să fie magistrul poștal.

Dr. G. Dobrin propune, ca la ordinea zilei a ședinței următoare să se pună întregirea locurilor vacante în Consistor.

Se primește.

Dr. I. Sîrbu propune regularea încasării competențelor de ștolă în fosta graniță. Se transpune Consistorului.

Dr. V. Branisçe, ca raportor al comisiei de verificare, propune verificarea deputaților preoțești nou aleși: dr. I. Sîrbu la Mehadia și C. Ghilezan la Ciocova.

Se primește.

Dr. V. Branisçe, ca raportor al comisiei speciale, face un mare expozeu în chestia fondurilor de penziune și prezintă propunerea relativă la contopirea fondurilor, respectarea drepturilor câștigate, obligativitatea preoților de a se înscrie la fond, și contribuirea comunelor la acest fond.

După o desbatere mare și foarte instructivă se primesc toate propunerile întocmai.

Celelalte rapoarte ale comisiei speciale se iau în considerare fără desbatere.

Ședința V.

Marți d. a.

Se prezintă propunerea iscălită de mai mulți deputați, în care se cere a mai ameliora cu 5% salariile profesorilor și funcționarilor. După o desbatere mai lungă nu se admite urgența propunerii și se trece la ordinea zilei.

Se fac alegerile pentru locurile vacante în Consistor, reușind cu majoritate: în sinodul bisericesc: Tr. Oprea și Avram Corcea (P. Sa aprobă rezultatul), în senatul școlar: dr. I. Sîrbu, în cel episcopesc: P. Eremia.

P. Stoica încheie raportul comisiei financiare.

Dr. I. Popovici prezentează într'un mare și amănunțit expozeu raportul comisiei școlare, făcând un tablou sugestiv al situației școlare noastre.

După o desbatere mai mare, la care iau parte d-nii dr. P. și N. Ionescu, păr. Luca și dr. V. Branisçe, se primește raportul întocmai cu unanimitate.

Mai urmează unele chestii de natură administrativă.

Era la ora 7^{1/2}, când mântuindu-se ordinea de zi, mulțumește P. S. Sa Episcopul deputaților pentru zelul și interesul dovedit, declarând sesiunea închisă.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Învățători români suspendați. Comisiunea administrativă a comitatului Bihariei a ordonat cercetare disciplinară în contra învățătorilor români Cornel Andru și Gavril Mihuț, pe motiv, că cu prilejul unui concert în Beiuș au demonstrat în contra ciardaș-ului unguresc strigând:

— Jos cu Ungurii! Nu ne trebuie ciardaș! Jos cu jocul unguresc!

*

Adunarea poporală dela Igrîș. Duminecă, 7 Maiu n., cum am anunțat, va avea loc în comuna Igrîș, în comitatul Torontal o adunare poporală în chestia votului universal, egal și secret.

Indemnăm pe toți aderenții sinceri ai partidului național român din comunele învecinate să vină cât mai mulți la această adunare poporală, la care vor lua parte mai mulți fruntași români din Arad și anume: dr. Ștefan C. Pop, deputatul Șiriei, Vasile Goldiș, fostul deputat al Radnei, dr. Ioan Suci, fostul deputat al Boșoșului, dr. Iustin Marșieu, adv., dr. Cornel Iancu, adv., dr. Romul Veliciu adv., dr. Gheorghe Crișan, cand. de adv. și alții.

*

Limba codului penal militar. „Neue Freie Presse“ ocupându-se de acordul dintre guvernele ungar și austriac în chestia codului penal militar, scrie următoarele:

„Pe baza informațiilor din Budapesta acuma se poate cunoaște rolul ce-l va avea limba germană în codul penal militar. Corespondența oficială dintre judecătorii militare, cu autoritățile superioare, precum și cu autoritățile armatei comune se va face în limba germană. În războiul limba oficială totdeauna va fi germană, deoarece acordul dintre cele două guverne cuprinde acea limită, că în războiul limba ungurească numai în cazuri întâmplătoare se va putea folosi. În Austria, precum și în chestii de-ale soldaților dela regimentele dislocate în Ungaria limba oficială e germană. Limba de desbateri va fi germană și în Ungaria, în caz, că acuzatul vorbește numai limba germană. Dar și în cazul acesta, dacă desbaterea se face în limba ungurească și procesele verbale se iau în ungurește, martorii, experții sau alți interesați, vor fi ascultați și în limba germană. Hotărârile referitoare la aceștia încă vor fi comunicate în limba germană.“

După ziarul vienez în aceasta se reliefează caracterul limbei de serviciu germană, deoarece, dacă martorul, expertul etc. vorbește limba germană, în cazul acesta el nu va fi ascultat prin interpret.

*

Pacea universală. Acțiunea de pace începută cu mult zel de către președintele Statelor Unite și guvernul englez, a aflat în timpul din urmă răsunet viu în straturile sociale ale ambelor state. Mai întâiu s'a putut înregistra aderența corporilor legiuitoare din Anglia, unde au răsunat nu odată voci, cari vesteau un viitor de pace.

Mai nou s'a ținut un mare meeting în Londra, la care au participat bărbați de diferită nuanță politică și s'a adus o rezoluție cu unanimitate, care să promoveze acțiunea de pace. După acest meeting și-a ținut adunarea societatea anglo-germană, care deasemenea a aderat la rezoluțiunea meetingului.

După cea mai nouă fază a acestei acțiuni este vorba, să se ștergă și clauzula, care excludea până acum orice chestie, care se referea la onoarea națională.

Această clauzulă era ușa deschisă, prin care se puteau subtrage dela competența tribunalului o seamă de chestiuni, cari în partea cea mai mare dădeau motiv la conflictele internaționale.

Prin rezoluțiunea din Londra se înlătură și acest impediment, prin ce se face un uriaș spre scopul sublim al păcii.

Și ca să dea exemplu celorlalte state mai mici, America și Anglia vor încheia contact în felul acela, ca aceasta clauzulă să se ștergă.

Contrarii ideilor de pace afirmă, că Uniunea americană urmărește scopuri ascunse prin acțiunea ei zeloasă, ce desvoltă în direcția aceasta și anume vrea să înstrăineze Canada de Anglia, cu care a intrat în legături mai strânse în timpul din urmă prin contractul vamal încheiat mai recent.

Oricum luăm însă lucrurile, trebuie să constatăm faptul, că sunt nădejdi, că multe conflicte își vor afla rezolvirea pe calea păcii, căci cele două state au putere materială și morală de ajuns, ca să se impună celorlalte state.

Tot în timpul acesta s'a ținut și în Baltimore congresul pentru pace, la care prezidentul Taft și alți bărbați de stat au declarat, că pactul încheiat între Anglia și America referitor la tribunalul de pace este de importanță extraordinară.

*

Revista trupelor în Viena. Pentru prima dată, Împăratul n'a asistat la obicinuita paradă militară de primăvară. Abia întremat de urmările unei răceli, bătrânul monarh a trebuit să cedeze temerilor exprimate de medicul său și să se lase înlocuit de moștenitorul la tron *arhiducele Franz Ferdinand*, comandant, în calitate de general și admiral, pus la dispoziția Majestății Sale, peste puterea armată care este acum reorganizată și regenerată în mare parte după ideile viitorului ei stăpân.

Favorizată de un timp splendid, parada de Sâmbătă a fost un spectacol feeric. La ora 9 dimineata, trupele demult își ocupaseră locul fixat pe vastul câmp de exercițiu de pe Schmelz, întreaga garnizoana Vienei plasată paralel în 4 linii, în tinută ca la zile mari.

La intrarea principală este așteptat arhiducele: în un grup pitoresc câteva sute de oficeri superiori, generali, marele stat major, atașați statelor străine, școala de resbel; în două trăsuri de curte, soția clironomului, *ducesa de Hohenberg* cu micii prințșori Sofia, Maximilian și Ernst și *arhiducesa Maria Teresa* cu damele de onoare; ceva mai târziu sosește în automobil familia *arhiducelui Leopold Salvator*. În față de cealaltă parte, într'un colțșor rezervat, pulsează cea mai aleasă animație mondană; ambasadori și ministri, toalete elegante, dispoziție ca într'un salon distins; în mijlocul unui cerc de domni cărunți și secretari de legațiune tinerei și eleganți, fiica ambasadorului american (Statele-Unite) înseninează toate fețele. Dinainte, pe trăsura dintâi, nepoata Împăratului între copilele sale. — În împ.ejur, pe lângă barieră, publicul mare în multe șiruri strânse așteaptă din zori. Apoi, deoparte orașul, cu turnuri și coperișe scâldate în lumină; dincolo, în semicerc, pădurea fraged înverzită, pe cununa de dealuri ce atât de frumos încadrează această capitală. Cupola aurită a bisericei monumentale din Steinhof (de Otto Wagner) reflectează vâpăi de lumină.

La 9 exact, un gornist anunță sosirea. Voinic, frumos, puternic, apare clironomul; e salutat de toată lumea, militară și civilă; mulțumește; are un gest pentru ai săi din trăsura; și apucă în galop spre masa de trupe, urmat în o minunată cavalcadă de suita ce îl așteaptă; remarcăm pe cei doi oficeri atașați din România. Cele două trăsuri de curte fug alături. Generalul comandant aleargă înainte, se oprește la o distanță și dă raportul. Arhiducele ascultă, salută militareste, și apoi în pas încet, călărește dealungul fronturilor. Muzicele intonează imnul Habsburgic, șefii comandează fiecare la rândul său, feciorii stau drepti și parcă voind a se lansa în sus. Trece aproape jumătate de oră. Publicul abea îi zărește printre rânduri, și are timp a schimba reflexii. O pasăre enormă apare pe cer, în plutire ușoară, ca un vultur gigantic: este monoplanul armatei (sistem Etrich), toate privirile sunt îndreptate în sus. La o înălțime de o mie de metri zboară liniștit și sur peste câmpul de exercițiu, apoi deasupra oșului, până la turnul Sf. Ștefan și trece pe

aceleș drum spre Schönbrunn; câte un curent de aer aduce misterios, ca din vânători, zduenitul motorului. — Majestatea Sa îl observa de pe balcon.

Intr'aceea arhiducele Franz Ferdinand și-a ocupat locul, departe în fruntea suitei, de unde va privi defilarea. Trupele s'au pus în mișcare; generalul comandant al corpului de armată conduce, cu statul său major, în care și arhiducele Leopold Salvator; toți salută deodată, de trei ori după olaltă, și cu sabia plecată trec înainte apoi se alătură la suita arhiducelui moștenitor.

Regiment după regiment urmează, cu steag și muzică, în marș de paradă; Românii (reg. 37) pășesc foarte frumos, cum puțini alții. Mult sunt admirați pentru gingășia lor elevii școlii de oficeri la armata teritorială austriacă (*Landwehr*) Artileria trece apoi, ajustată deplin nou, cavaleria sumeață, în excadroane, la sfârșit, coloane de proviantură și institutelor sanitare. Clironomul a privit atent; acum se întrefine cu arhiducii, cu comandantul, cu șeful statului major, apoi se îndreaptă spre trăsura arhiducesei Maria Terezia și a ducesei de Hohenberg, care sunt împreună, se apleacă pe cal spre prințșori; lumea descoperită, îi pândește avid toate gesturile; nime nu pleacă.

Salută, se desparte, ocolește, cu un salut militar mulțumește publicului, descalecă; un automobil deschis îl așteaptă, îl duce la Schönbrunn pentru a raporta Majestății Sale. Lung se aud ovațiile ce i-se fac pe stradă.

Momentan se disolvă aglomerarea; trupe, birje, automobile, piltoni își încrucisează calea. Casarme militare și civile înghit, în scurt timp, toată această lume de oameni. C. N.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 5 Maiu.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează *Francisc Kabos*.

După verificarea protocolului ședinței trecute s'a continuat desbaterea *budgetului ministerului de agricultură*.

Ioan Pirkner (guvernamental): Creșterea vitelor în Ungaria e foarte neglijată, deși aceasta e un element dătător de viață al economiei rurale. Budgetul ministerului de agricultură ne mulțumește numai în caz, că în el se va suscepe două milioane pentru desvoltarea creșterii vitelor. Economia guvernului pe terenul acesta aduce țării multă pagubă. Finanțele statului cuprind unele poziții, la cari nu-i permis să se facă economie. Roagă pe ministrul, să suplinească lipsele constatate în jurul promovării creșterii vitelor.

În anii din urmă din cauza lipsei de nutreț nici producția laptelui nu progresează. În privința această încă ar trebui să se facă ceva.

Primește bugetul.

E. Papp (justhist): Vorbește despre raporturile economice dintre Austria și Ungaria și constată cu durere, că Ungaria e silită să-și vândă tot ce are Austriei.

Desaprobă instituțiunea fideicomisurilor și prezintă un proiect de rezoluție în chestia ștergerii acesteia.

La obiectul acesta mai vorbește și L. Beck, justhist.

CORESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Din Budapesta

Justhiștii primesc oferta socialistilor — Sezonul de primăvară al parlamentului — O foaie maghiară despre Bihor

Oferta socialistilor, de a lucra împreună la eluțarea votului universal și — vorba lui Justh mai anul trecut: „fie și” — secret, făcută ca un cadou justhiștilor, a fost primită din partea acestora cu unanimitatea voturilor prezente la ședința de Luni a partidului.

În rezoluțiunea luată cu această ocaziune se declară, că partidul „primește bucuros orice sprijin, ce i-se oferă în lupta pentru realizarea votului universal și secret”.

Apoi „se învoeste la o acțiune comună în parlament cu *oricare deputat*”. Pentru că — zice rezoluția — „dela acest vot universal și secret așteaptă partidul întărirea statului național unitar și asigurarea dominațiunei naționale în țara aceasta”.

„Stat național” și „dominațiune națională”, — noțiuni cari cuprind sistemele de asupraire ale naționalităților — iată ce așteaptă acești „sinceri” democrați dela votul universal și secret! Cum aceste chestiuni nu pot sta alătura, e întrebarea pe care vor sacrifica-o justhiștii?

Rezoluția ne arată, că va suferi principiul votului egal pentru toți cetățenii, căci numai așa va putea fi „edificat statul unitar maghiar”.

Oare și socialistii doresc această „restaurare”, „întărire” și asigurare a statului unitar maghiar?

*

Cu sosirea căldurilor din ce în ce mai ne-suferite și munca părinților patriei acestea va deveni mai grea, la care se va asuda mai mult, — o muncă mai națională.

Prima zi după vacanța de Paști a parlamentului, ședința de Marți a fost una din acele zile „grele” de muncă la care s'a cam asudat. Căci razele soarelui își trimiteau căldura lor și în parlament, unde cei câțiva deputați adunați să discute chestiunea indemnității, folosiau cam des batista.

Și iată roadele acestei munci...: deputații au isprăvit într'o singură ședință, ceea ce n-ar fi făcut altă dată într'o săptămână, au isprăvit în câteva ore cu indemnitatea.

Ședința a decurs de altcum monoton, mai monoton ca altă dată.

Au vorbit cu totul 5 deputați; recordul lungimei ³/₄ ore obținut de un deputat cu mare sforțare și... încă la urmă și-a cerut scuzele, că a vorbit așa de mult.

Ministrul-președinte obosit și el de atâta „muncă” a vorbit de data aceasta mai încet ca nici odată, atingând între multe altele și chestiunea sufragiului, „ce se va debate separat, ca o chestiune de mare importanță, după ce camera a trecut peste toate chestiunile, ce i-se impun acum.”: adecă se va amâna întru cât se poate.

La urmă votându-se proiectul indemnității și după cetirea lui în special, ședința se ridică, cu aplauze cu 1 oră mai înainte ca de obicei.

Deocamdată dar nu ne putem aștepta la ședințe mai sgomotoase, prelungite, cu vorbiri de 3—4 ore, acum în sezonul primăverii, și al căldurilor.

*

Presa română agită, e trădătoare etc., e răspunsul, de câte ori o foaie românească desvâlește o parte din abuzurile administrației ungurești, un colț de Azie europeană.

Iată însă ce scrie un ziar unguresc despre stările din Bihor, această Eldoradă a lui Tisza:

...In cercurile ungurești sunt mai suportabile stările. Dar în satele românești dinspre Ardeal, unde cu vita la un loc locuște Românul ca

Firma și cea mai veche
casă de clavire

este a lui

Franz și Albert Renner

în Timișoara-Iosefin, str. Hunyadi 12.

Mare assortim. de piane
pianine și harmonii.

Calitatea cea
mai bună.

Prețuri ieftine.

vai de el, acolo începe Balcanul. Solgăbirăii și notarii au năpădit asupra satelor nefericite, nu-i controlează doar nimeni. Și ca sprijinitori la alegeri ai domniei lui Tisza, acești bravi notari dupăcum vom documenta — pot fura, înșela, ba chiar ucide în dragă voce. Cine însă cutează să se opună atotputerniciei domniei gentrici, pe acela îl zdrobesc fără milă.

Câteva date spre ilustrare!

Două treimi din pământul comitatului e proprietatea bisericeii.

250 de comune n'au o talpă de pământ, în schimb darea suplimentară în 47 comune e 120—170%.

În mijlocul codrului de sute de mii de jughere, locuitorii satului n'au o prăpădită de creangă uscată, și dacă totuși rupe una, să nu înghețe, vine închisoarea.

În cercul Beiușului s'au adunat două și jumătate mii de pedepse de soiul acesta, pe cari nu le pot împlini, căci nu sunt destule temnițe.

În cercurile Beiuș, Vașcău, Ceica, Tinca, Aleșd oaspele stabil e tifusul, difteria, șarlahul. Nu se ia însă nici o măsură, cel mult trimit un medic, dupăce au murit 40 de copii — cum s'a întâmplat într'o comună. În cercul Vașcăului, Beiușului și Ceica cu 130.000 locuitori, sunt cu totul 11 medici și trei farmacii.

În 82 sate nu e școală. În două cercuri dintre 18.943 copii obligați de a merge la școală, o cercetează 6214.

Prefectul comitatului la o ședință a comisiei administrative a voit, ca comunele să fie obligate, să ridice școale populare. Dar i-s'a documentat, că aceasta e o dorință imposibilă, căci atunci darea suplimentară a comunelor s'ar ridica la 400—500%.

Unde stările culturale și economice sunt de așa natură, e natural, că acolo va putea băntui în toată splendoarea ei aziatică administrația.

Aceasta-i urgia lui Dumnezeu mai tătarească și turciască ca năpasta tătară și turciască.

Pseudo șovinistilor cu fraze naționale le place să despreze, că Valahii tot mai tare se îndepărtează de ideea de stat și aleargă în brațele agitatorilor.

Acolo, unde poporul n'are un petec de pământ, o bucată de lemn; acolo unde-i lasă să piară de foame cu grămada; unde asuprirea face orgii, prostia și mizeria; acolo, unde ideea de stat maghiar o văd în notarii de stat, dintre cari atâta îl fură, îl înșală, în executorul ce-i duce perina pentru 150% dare și în solgăbirău, la care în zadar se plâng — acolo nu-i lipsă de agitație.

Acolo agitatorul e notarul, solgăbirăul. Și acolo în zadar pactează Tisza de dragul unor mandate cu Mangra, dela care pentru agitațiile lui s'a întors opinia maghiară și pe care Românii l-au scuipat ca pe un renegat, despre care au dovedit o grămadă de abuzuri, lucruri nedemne de un bărbat și aventuri sexuale două broșuri și scrisoarea unui ziarist șovin maghiar și unul daco-român. Cu aceasta n'o să câștige Tisza simpatia Românilor, să întărească interesele maghiarimei. Să aibă grijă Tisza, să nu vină împotriva lui o nouă și mai fatală judecată a țării.. (Pesti Futár. Kim A.: „Razie în Bihor“).

Coresp.

Din Blaj

Incendiul desastroos din Broșteni — Serbările din Blaj

Marți, a 3-a zi de Paști, s'a răspândit în Blaj o veste, care a înduioșat inimile tuturor Românilor, anume, că o comună nu tocmai departe de Blaj, pe „Săcaș“, numită *Broșteni* (ungurește Kiskerek), a fost pustiită aproape total de un foc groaznic, a cărui flăcări uriașe, ajutate și de un vânt puternic, în scurtă vreme au cuprins întreg satul, astfel, că abia vre-o 6 case au rămas neatinsse de foc.

Până acum nu se știe cu siguranță de unde și cum s'a început focul. E destul să amintim, că a 3-a zi de Paști, când locuitorii buni ai comunei amintite erau toți în sat, fiind sărbătoare, dintr'odată au fost cuprinși de o groază nespuse de mare, când au observat de toate părțile satului, cum focul își ia teren tot mai mare, și când au văzut, că tot ce brumă au mai avut pe lângă

sufletul lor, se preface în cenușe, pe care o sufla și împrăștia vântul puternic.

Vestea aceasta a produs în Blaj o panică de nedescris. Cel dintâi, care a sărit în ajutorul celor nenorociți, a căror avut le-a fost prefăcut în cenușe — a fost banca românească din Blaj „Patria“, care a trimis un funcționar la fața locului, ca să se convingă despre crudul adevăr, dându-i totodată o însemnată sumă de bani, ca să împartă celor mai lipsiți, rezervându-și inițiativa, ca să deschidă o colectă în favorul celor nenorociți, rămăși pe drumuri.

Comuna *Broșteni*, de pe „Săcaș“ în vecinătate cu comunele Armeni, Alămor, Cenade, e o comună curat românească, care constă din 2 confesiuni: gr. cat. și ortodoxi, fiecare avându-și preotul și învățătorul său.

Amintesc cu această ocaziune, că străinii, cari nu ne mai pot vedea cu ochii buni, și tot într'una se silesc a înstrăina clientela băncii românești, s'au putut convinge și de astădată, că dacă aceasta bancă de fapt e mai mult sprijinită din partea Românilor, despre cari un oarecare perciunat din Blaj, scrisese mai anii trecuți în ziarul „Budapesti Hirlap“, că sunt niște *sălbatici și boi*, pentrucă se lasă să fie exploatați de această bancă, care trage procente mari după spinarea lor, și îi nencrește pe zi ce merge — zic, s'au putut convinge acești perciunați, că totuși banca românească, mai multă dragoste, bunăvoință și sprijin arată față de poporul român, decât toate băncile de reclamă, jidano-maghiare.

Ar fi o adevărată jertfă, fapta tuturor acestora, cari ar contribui cu câte ceva din obolul lor, pentru alinarea durerii fără margini a celor rămași pe drumuri din comuna Broșteni.

*

S'a mai scris în coloanele acestui ziar, că în Blaj se fac mari pregătiri în vederea serbărilor „Astrei“, cari vor avea loc în vara acestui an.

Pentru ca aceste serbări să aibă reușită splendidă și să mulțumească așteptările publicului românesc, care va grăbi a se prezenta în număr cât mai impunător, conducătorii acestor serbări, din Blaj, au luat inițiativa, ca să edifice aici în Blaj un local potrivit, unde să înceapă tot ce va fi destinat pentru serbări. Edificiul — după cum se vorbește — va fi un fel de chiosc, care va servi și pe viitor la toate ocaziunile, și va costa cam 100.000.

Până acum, aici în Blaj, unde avem așa frumos public românesc inteligent, nu era un astfel de local, în care să poți aranja cu comoditate orice fel de serbare. Doar singură sala dela hotel „Univers“ mai e ceva, dar, ca aceasta să servească la serbări așa mari, cum vor fi la vară, — nici vorbă! Și tocmai din această cauză fruntașii noștri din Blaj, au luat inițiativa, ca încă în luna Maiu c. să se înceapă zidirea chioscului, astfel, ca pe când se vor începe serbările, acesta să fie deja totul isprăvită.

Încă multe lucruri bune și frumoase s'ar putea face în Blaj, acest centru puternic românesc.

Cor.

Concertul din Chișineu

Marți a treia zi de Paști tinerimea română din Chișineu a aranjat un concert împreună cu reprezentări teatrale, — prin care ne-au dat celor de față un nou prilej de distracție, — ne-au dat un nou prilej de a ne nobilita inima și de a ne îmbogăți sufletul cu tot ce e frumos și românesc.

Prin executarea perfectă a punctelor de cor — cântate în parte de un grup al corului semineral din Arad, în parte de corul elevilor școlii profesionale din loc, ni-s'au potențat mai presus de toate iubirea și alipirea noastră față de cântarea românească.

Cu o pricepere deosebită a executat corul școlii profesionale din loc punctul prim din program, rugăciunea „Tatăl nostru“. Laudă i se cuvine conducătorului d-lui Ioan Caba inv., care în mai multe rânduri s'a distins în cele corale, dovedind pricepere și diligență.

Corul seminarial din Arad a înduioșat inimile ascultătorilor prin executarea de tot perfectă a celor patru puncte de cor.

Este mai presus de toată lauda, dibăcia și puterea artistică a acestui cor și e de dorit ca

cât mai des să debuteze prin provincie, dând astfel prilej și celor de pe la sate, să cunoască executarea adevărată și perfectă a cântărilor românești.

S'a declamat de către d. I. Cociuban poezia „Moartea lui Fulger“ de Gh. Coșbuc cu multă pricepere și entuziasm.

Simțindu-o îndestul i-a succes declamatorului să-i redeie poeziei adevăratul ei tablou prin care a putut fi ușor înțeleasă și de țărani participanți.

Punctul de culminare l-a ajuns acest concert prin predarea de tot perfectă a piesei teatrale „O șezătoare la țară“ de C. Luncan și G. Mugur. Rolurile au fost purtate de către domnișoarele Sofia Boțioc, Florica Boțioc, Emilia Pinter, Aurora Craimic, și a mai multor fete de țărani din Chișineu, precum și din partea domnilor Gheorghe Costa, Ioan Caba, Ioan Toconiță, Ioan Cociuban și Radu Popoviciu. Sala a fost îndestul de spațioasă, aranjată țărănește cu ștergere în trei culori și alte motive românești.

La ridicarea cortinei toți privitorii priveau cu multă plăcere la persoanele diletante îmbrăcate în costumuri alese naționale și după o tăcere mormântală s'aude vocea blândă a mamei Catinca zicând: „Șueră vântul și pădurea sună ca apa...“ Lângă dansa ședei bunice și dădea pe sfaturi și îndemnuri spre lucruri bune la cei din casă. Mai apoi la dreapta ședei badea Iuon stăpânul casei un tip brav al țaranului român și așa mai departe toți ceilalți.

S'au distins în predarea rolului Maica Catinca, Bunica, Zina, Mărioara, Moș Buturugă, Brod vânătorul, Miu ciocanul și Ionișor.

Mărețe au fost doinele cântate în acea șezătoare de fetele de țaran Maria Tuleu, Catița Mladin și Ana Rafila din Chișineu. Publicul a fost adânc impresionat la auzul acestor doine cântate cât se poate mai cu simț și mai frumos.

În cântecul din fluer a lui Miu Ciobanul, toți cei din șezătoare adorm și ca prin povești se coboară în mijlocul lor prea frumoasă zina iernei.

Un moment mișcător era, când și zina iernei adoarme cu cei din casă — dar la auzul cântatului de cocoș se trezește și dispărând dintre ei le zice

Rămas bun cu bucurie
Mândro, zorile să vie.

După acestea cortina cade, publicul ascultător erupe în aplause, neputându-și da în grabă seamă de dibăcia debutanților, cari cu atâta perfecțiune și-au știut achita rolurile. Laudă li-se cuvine tuturor.

Deasemenea a fost tixită sala, unde s'a dat concertul, de inteligența și țărani veniți de prin jurul Chișineului și de prin locuri mai îndepărtate. Iți era mai mare dragul să privești în sală — țărani în frăție cu nădrăgarii lor. Ceva bătător la ochi era însă, că dintre preoții, cari au luat parte la această mică sărbătoare culturală locală — chiar preotul locului a lipsit. Așa se vede, că nu râvnește nicidecât spre cele culturale și spre lucruri bune, mai ales, că de pe la început declarase, că nu va lua parte și va pune stavilă reușirii concertului. Să-i dăm buna pace, căci dacă până acum nu și-a înțeles chemarea — doar veni-va vremea vreedată să-și dea seamă de rolul său de preot și în loc de intrigă să făptuiască lucruri bine plăcute înaintea lui D-zeu și a oamenilor. Vom vedea!

După reprezentațiunea teatrală a urmat dans până-n zori. Dansau inteligenții cu țărani într'o horă și petreceau împreună până-n sfârșit.

Am părăsit Chișineul cu cele mai bune impresii, bucurându-mă foarte mult, că pe lângă aceea, că acest centru cu jurul său e cel mai credincios partidului și comitetului național, totodată și focalul culturii, în granița românismului.

Un participant

Dr. Brutus Macaveiu
med. univ.

specialist în morburile femeiești, există în
clinica de femei „Crucea albă“ din Tâșoara, își ține ordinațiunile în Timișoara-Fabrie, piața Kossuth Nr. 2.

Numărul telefon 11-68.

Scrisori din București

Propaganda ortodoxă în România — In jurul activității societății naționale ortodoxe a femeilor române — O anchetă belgiană în România — Banchetul „Sind catului ziaristilor“

Deși religia de Stat în România este religia ortodoxă, totuși în această țară există o propagandă ortodoxă.

Această activitate nu urmărește un scop dogmatic însă. Nici convertiri nu năzuiește a face. Propaganda ortodoxă din România tinde numai să reînvieze deplin scânteia credinței ce mocnește în cenușa altor preocupări și a unei orientale indiferențe. Și mai urmărește un scop societatea ortodoxă a femeilor române; să înlăture primejdia convertirii la catolicism a tinerilor vlastare și prin educația ce se dă în pensionele de călugărițe, cari au luat în vremea din urmă o dezvoltare foarte prosperă.

Iată, pe scurt, împrejurările cari au determinat pe doamnele române să se strângă în jurul steagului ortodox și să pornească, cu atâta nobil curaj, luptă generoasă pentru salvarea credinței strămoșești.

Acum un an, un canonic catolic din București, părintele Baud, în mijlocul campaniei pe care o ceată de înstrăinați și de rău inspirați o duceau împotriva mitropolitului primat Atanasie, a publicat o scrisoare, prin care afirma, că fostul primat al României Calinic Miculescu trecuse la catolicism în ultimele clipe ale vieții sale.

Această insinuație coroborată de infamele încercări de a se descredita capul bisericii ortodoxe din România, a stârnit o vie și legitimă indignare în toate cercurile. Canonicul Baud sub impulsunea opiniei publice revoltate, a fost nevoit să retracteze, lămurind, că acea scrisoare a conceput-o într'un moment de „slăbiciune mintală“, și să părăsească țara.

Atunci, doamnele române, cari au stat totdeauna în fruntea inițiativelor celor mai generoase, și-au dat mâna și au întemeiat societatea națională ortodoxă al cărei scop prim era să propage interesul pentru întreaga mișcare ortodoxă din România, sub toate putințele ei de manifestare: bisericească, socială și artistică. Iar, ca o garanție, că această propagandă va izbuti să realizeze scopul propus în fruntea societății ortodoxe, stă d-na Filipescu soția bunului român N. Filipescu, ministrul actual de război.

În afară de propagandă foarte stăruitoare și siduă, prin conferințe și serbări, noua societate imediat după ce s'a constituit, a înființat grădina ortodoxă de copii.

Prin aceasta, se pune piatra fundamentală a luptei contra propagandei catolice. Mulțumită proverbialei indiferențe religioase a Românilor din regatul liber, școlile călugărițelor catolice, organizate modern din punct de vedere al confortului și al cerințelor pedagogice și educative, au reușit să atragă aproape pe toate fetele de familie bună. Rezultatul acestei educații se cunoaște: înstrăinare de sufletul național și de credința strămoșească.

Aceste fundamentale rele vrea să le combată în primul rând societatea ortodoxă. Și nădăjduim că, dacă activitatea ei va continua, stimulată de aceeași putere de jertfă și de aceleași nobile dorinți de izbândă, propaganda catolică va întâlni în societatea ortodoxă națională un puternic zid de rezistență.

Anul viitor, se va inaugura primul pension ortodox, organizat după exemplul pensionelor catolice.

*

Ministrul Belgiei la București a confirmat svonul privitor la o anchetă comercială și industrială ce se va face, din inițiativă belgiană, în țara noastră. Această anchetă nu va avea un caracter oficial însă.

Cu toate acestea, ancheta belgiană, va fi primită cu bucurie în toate cercurile. Suntem atât de rău cunoscuți în străinătate, atâția dușmani cari după ce s'au îmbuibat cu bani românești ne-au ponegriț în Europa, încât suntem foarte fericiți, când primim vizite străine. Acesta este cel mai nimerit mijloc de a arăta valorile noastre reale. Dacă toți străinii, cari vor în adevăr să ne cunoască ar renunța la informațiile bîrfitorilor de meserii sau ale răuvoitorilor intereseși și ar imita pilda Belgienilor de sigur, că

prestigiul nostru în străinătate ar fi mult mai mare.

*

„Sindicatul ziaristilor“ din București a oferit deunăzi în sala cea mare a hotelului Boulevard, un banchet în onoarea fraților Constantin și Ion Bacalbașa, cu ocazia demnităților înalte pe cari acești fruntași ai presei românești au fost chemați să le ocupe. Se știe că d-nul Const. Bacalbașa a fost ales deputat al colegiului al II-lea de Ilfov, iar d. Ion Bacalbașa a fost numit director general al Teatrului Național.

Din cei, cari s'au îndeletnicit cu ziaristica mulți au ajuns la funcțiuni înalte. Cea mai mare parte s'au ridicat însă după ce au părăsit gazetăria. Frații Bacalbașa s'au ridicat prin gazetărie și rămânând în gazetărie. Și deaceia gazetării îi s'arbătoresc.

Dintre ziaristi au mai fost deputați în vremea din urmă d-nii N. P. Ianovici, actualul raportor al budgetului; și Ion Nădejde, fost șef al partidului socialist.

Banchetul a fost prezidat de d-nul Ion Procopiu, directorul ziarului *L'Indépendance Roumaine* și președintele Sindicatului.

† EPISCOPUL DR. I. SZABO

Din incidentul morții episcopului gr. cat. dr. I. Szabo al Gherlei capitulul bisericesc a trimis clerului următorul circular:

Reverendissimilor în Christos frați Vicari foranei! Mult onoraților în Christos frați Protopopi și Preoți!

Cu cea mai profundă durere se aduce la cunoștința Veneratului cler diecezan, cumcă Prea iubitul nostru Păstor Excelența Sa Prea luminatul Domn Dr. Ioan Szabo Episcopul Gherlei după guvernare de 32 ani, pătruns de adevărată iubire și interesare față de promovarea binelui spiritual al Clerului și al credincioșilor încredințați grijei Sale pastorale, după un morb îndelungat de 2 ani și jumătate, suferit cu multă rezignație în voia lui Dumnezeu și primind mai multe ori Sfintele Sacramente cu multă pietate, în 1 Maiu c. la 11 ore și 45 min. din noapte a adormit în Domnul.

Immormântarea osemintelor neuitatului Arhiepiscop se va întâmpla în 5 Maiu a. c. 10 ore a. m. Aducându-ne aminte de îngrijirea părintească care a avut-o în totdeauna față de turma cuvântătoare de sub păstoria Sa, despre ce a dat dovadă eminentă și prin dispozițiunile Sale făcute înainte de moarte, precum și de datorința fiilor sufletești față de Părintele și păstorul lor, înălțăm rugăciunile noastre ferbinți la tronul ceresc, pentru ca să-i dea răsplata celor drepti și aleși ai lui Dumnezeu.

Dreptacea prin acestea este recercat Veneratul Cler diecezan ca după primirea acestor litere să facă cunoscut cazul acesta trist și poporului credincios, dispunându-se ca în 3 zile după olaltă la fiecare biserică să se tragă clopotele dimineața, la amiază și seara, servindu-se o Sfântă liturghie cu părăstas pentru odihna sufletului adormitului în Domnul, la care să se invite și credincioșii.

Totodată să ne rugăm cu toții la Părintele ceresc, ca pentru păstoria diecezei noastre văduvite să ne rânduiască un Arhiepiscop cu iubire, interesare și gata de jertfă pentru înaintarea și înflorirea diecezei noastre.

La sfintele liturghii și serviciile sacre unde vine înainte pomenirea Episcopului până la denumirea noului Episcop este a se pomeni Prea Sfințitul Arhiepiscop și Metropolit Victor.

Din ședința capitulară ținută în Gherla 2 Maiu 1911.

Ioan Georgiu
vicar capitular.

Necrologul.

Capitulul bisericii catedrale greco-cat. de Gherla și clerul diecezan cu profundă durere anunță trecerea la cele eterne a Excelentisimului și Reverendisimului domn dr. Ioan Szabo, Episcopul diecezei gr.-cat. de Gherla, conte roman, asistent al solului pontificiu, consilier intim al Majestății Sale ces. și reg. apostolice, cavalier al Crucii mari al ordinului Francisc Iosif, cetățean de onoare al orașului lib. reg. Gherla,

întâmplată în 1 Maiu c. la 11 ore 45 minute noaptea în anul al 75 al etăței, 52 a preoției, 32 a episcopiei, după morb îndelungat, provăzută fiind cu sfintele Sacramente.

Immormântarea se va ținea în 5 Maiu a. c. la 10 ore a. m. în biserica parohială gr.-cat. din loc.

Gherla, la 2 Maiu 1911.

Date biografice.

Dr. Ioan Szabo s'a născut la 1836 în Bihor. Teologia a făcut-o în Roma. Era canonic custode în Oradea-mare, când la 1879 a fost numit și instalat de episcop în Gherla. La 1882 a ținut sinod diecezan. A dispus, ca în fiecare an să se ție în protopopiate câte două conferințe preoțești. La intervenirea lui guvernul a cumpărat pentru episcopie rezidența de astăzi din Gherla.

Dieceza gr.-cat. română din Gherla s'a înființat la 1853, deodată cu cea a Lugojului. Ea s'a format din parohii române, cari mai înainte aparțineau diecezei rutene a Muncaciului și diecezei române a Făgărașului. Dieceza a avut până acum 4 episcopi, între cari prelații noștri cu nume mare Ioan Vancea și Mihail Pavel.

Răposatul a fost al patrulea episcop al diecezei. Deși a stăpânit dieceza aproape 32 ani, de numele lui nu se leagă nici un act și nici o creațiune bisericească sau școlară deosebită. De mai mulți ani răposatul era suferind și ducea o viață foarte retrasă.

Odihnească în pace!

POEZIA POPULARĂ.

Haida bade de-ai veni
Nu mă tot încelui
Haida bade Joi seara
Să ne tragem noi sama
Din ce ne-a venit pricea
Ori din mine, ori din tine
Ori din noi, din amândoi...

Luna-i sus, badea s'a dus
Luna-i sus de-o suliță
Bade-ai dus pe uliță,
Luna-i jos, badea s'a ntors
La mândruța cea din jos
Ori e-acasă și nu vine
Ori nu-l lasă maică-sa
Râde-o-ar toată lumea.

Mureșu-i mare și mere
Dar urâtul nu'mi mai pere
Mureșu-i mare și'nceată
Dar urâtul nu să gată!
Plâng și nime nu mă vede
Urâtul cu mine sede.
Plâng și nime nu m'aude
Voie rea tot imi răspunde!

Culese de Pavel Lung din Bârsa.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 Aprilie v. 1911.

De-ale noastre.

Rugare. Rugăm pe toți abonații ziarului nostru, că la orice corespondență cu privire la administrație precum și din incidentul solvirii abonamentului, în scrisoare sau pe cuponul mandatului postal să se indice totdeauna numărul de pe fâșia sub care primesc ziarul.

Ultimul „schweinerei“ în chestia catihizării lor la Orăștie, unde calvinii dela colegiul de acolo nu admiteau catihizarea românește, — este, că: *directorul aceluia colegiu a interzis școlărilor gr. or. rom. dela gimn. reformat (colegiu) din Orăștie, să mai cerceteze biserica gr. or. rom. și totodată i-a obligat să umble în bis. calvinească, — făcând pe 18 din ei să facă catihizație la catihetul calvin ungurește și legea calvină, iar pe 4 la cel romano-catolic.* „Eljen a vallásszabadság!“ Măne vine chestia în Sinodul arhidiecezan!

Aniversare. Dumineca viitoare în 24 I. c., e anul, de când stă în fruntea diecezei Caransebeşului P. S. Sa Episcopul dr. E. Miron Cristea. Cuvine-se să ne aducem aminte de acest moment însemnat pentru înaintea diecezei și să rugăm pe bunul Dumnezeu, ca încă mulți ani să-i dăruiască viață și sănătate Capului diecezei Caransebeşului ca astfel să poată duce la bun sfârșit tot ce este spre binele acesteia. *Întru mulți ani Stăpâne!*

Liber. Marți în 2 Maiu c. la orele 8 dimineața a fost eliberat din temnița de stat a Seghedinului, colaboratorul intern al „Gazetei”, d. Victor Branște, după ce a suportat pedeapsa grea de 6 luni.

Transmitem iubitului confrate sincere felicitări.

D. profesor I. M. Georgescu din Viena fost elev al conservatorului din București, va publica în „Românul” o serie de articole despre arta muzicală și școala ei. Inșuș artist și profesor de cant, d. Georgescu are toată competența în materia accasta, și expunerile d-sale vor găsi întreg interesul cetitorilor noștri.

Convocare. Comitetul despărțământului Diocesianmărtin al „Asociațiunii” pentru literatura și cultura poporului român va aranja două prelegeri populare în ziua de 7 Maiu st. n. 1911 și anume:

La 10 ore a. m. în comuna Cergizel și a doua la 3 ore d. a. în comuna Cergidul-mare, la cari prelegeri prin aceasta se invită toți doriitorii de înaintare a poporului român din Cergizel, Cergidul-mare, precum și din jur. Pentru comitetului despărțământului

dr. Virgil Radeșiu, vice-preș.

Rectificare. Într'unul din numerii trecuți al ziarului nostru s'a publicat o dare de seamă despre activitatea societății „România Jună” din Viena. În comunicatul respectiv s'a strecurat o greșală, care suntem rugați să o rectificăm. Avera societății adecă nu este la finea a. 1910 suma de 101,995 cor, 64 fil. ci numai 53,579 c. 79 fil.

Pentru școala românească din Vulcan s'a trimis din Viena suma de 11 cor. dela domni: Alex. Augur st. med., Eug. Bianu st. iur., Nic. Căliman st. med., Nic. Comșa st. med., Iul. Crișian st. med., Victor Groza st. med., E. Isacu st. iur., Zah. Maniu st. med., prof. C. Nedelcu, I. Teleguș st. med.

Societatea academică „România Jună” din Viena a început a colecta oferte pentru bustul lui Eminescu și al lui Barișiu.

Aviz. Subscrișii în nădejdea, că exprimăm dorința tuturor colegilor de școală, cari am terminat în anul 1901 clasa a VIII-a la liceul român din Blaj, propunem, ca întrunirea colegială de 10 ani, ce ar fi să se țină în 3/16 Maiu a. c. să se amâne pe 26 August în preajma serbărilor jubilar ale Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Pentru luarea de cu bună vreme a dispozițiilor de lipsă toți foștii colegi de liceu sunt cu insistență rugați, să-și comunice cât mai curând părerea și adresa fratelui Ștefan Pop, profesor în Blaj, pentru stabilirea detaliurilor. Dorința ferbinte a subscrișilor este, ca dela revederea de 10 ani, precum și dela manifestările culturale românești din vară, nici un frate de școală să nu fie departe. Blaj la Dumineca Tomii 1911. — Dr. Ioan Bian adv., Nicolae Marcu preot, dr. Emil Pop adv., Ștefan Pop profesor.

Avansare. Căpitanul Gregorie Grosar dela regimentul 80 de infanterie a fost înaintat la gradul de major. Felicitări.

Dela concertul din Lugoș. Cu ocaziunea concertului aranjat de Reuniunea gr. cat. de cant „Lira” la 30/17 Maiu, în pavilionul Concordia din Lugoș, au încurs următoarele suprasolviri:

Dela P. S. Sa d. episcop dr. Vasiie Hossu 20 cor. II. Sa d. canonic I. Boroș - . G. Trăilă prof. în Timișoara 2 cor. Romul Ieja 2 cor. dr. Ioan Depeșian, medic 5 cor. Traian Giura 1 80. Const. Giura 180. Nicolae Tronț 6 cor. Avel

Boeri 4 cor. Ioan Pinte 3 cor. Aurel Cinte 3 cor. Tr. Rațiu, Const. Ciorogariu Teodor Crăciun câte 1 cor. Ilie Lazarescu 4 cor. N. Huszár 180. I. Brauch 3.40. Iosif Barbu (Hazi) 10 cor. Petru Jucu, locot., V. Giurgiu, Teof. Crișan, dr. Groza, N. Crișan notar, dr. Iuliu Petroviciu, N. Morariu, câte 1 cor. dr. Dem. Florescu protonot. orăș., Ștefan Dragomir, Dragutin Milcoviciu, câte 3 cor. dr. Tr. Grașovan, N. Roșca, dr. N. Ioanovici, câte 1 cor. dr. Izidor Pop adv. 10 cor. Fr. Juranescu 2 cor. dr. Aurel Vălean 10 cor. Alex. Lupea 1 cor. dr. Aurel Ciupe ad. 10 cor. Alex. Szabó 1.60. Vas. Matei, dr. Virg. Bejan, câte 1 cor. Auspitz librar 9 cor. Klein Miksa 1 cor. dr. Ioan Baltescu 4 cor. Petru Cadariu 40 fil.

Târguri de țară. se vor ține: în 5—6 Maiu la Temeș-Cubin, (com. Timiș; 30 Apr. — 7 Maiu la Segedin; 7—8 Maiu la Abrud; 10—13 Maiu la Deva; 8 Maiu la Dezna; 6—7 la Eteispacherslmánd; 5—7 Maiu la Lugoj; 6—8 Maiu Pecica-ung.; 7 Maiu Voitec.

Necrolog. Văd. Elisabeta Todorescu născ. Dobândă, preoteasă, după un morb greu și îndelungat a răposat în 2 Maiu n. în vârstă de 67 ani.

Inmormântarea a avut loc azi, Joi.

Din patrie.

M. Sa Regele la Budapesta. Ieri seara a sosit Majestatea Sa Regele cu suita Sa la Budapesta. Intrarea Sa a fost triumfală, dealungul drumului mulțimea de popor l-a întâmpinat cu nesfârșite ovațiuni. Majestatea Sa a plecat din Schönnbrunn la orele 2 p. m. În drumul său spre capitala Ungariei, vienezii l-au așteptat la gară să vadă pe M. Sa pe care de când s'a bolnăvit nu l-au văzut. În gara Vienei a avut parte de ovații entuziaste de cătră mulțimea, ce s'a grăbit să-și manifesteze lealitatea față de bătrânul monarh.

Trenul regal a sosit la Budapesta la orele 7. La gară a fost primit Maj. Sa de către primarul orașului. Drumul dela gară până la podul de lanț a fost acoperit de curioși.

La palatul regal l-au bineventat principesa bavareză Gizella, principele bavarez Conrad, arhiducele Iosif etc.

Mâne primește Majestatea Sa în audiență specială pe premierul contele Khuen.

Acceleratul se accelerează. Comunicația mereu crescândă a îndemnat guvernul comercial să ia măsuri grabnice pentru asigurarea mersului regulat al afacerilor comerciale. În ministerul de comerț se lucră stăruitor la organizarea referințelor de comunicație, încât în decurs de doi-trei ani sunt în perspectivă schimbări senzaționale.

O parte a programului de investire s'a desbătut eri, în casa comitatului din Cincibiserici. Din partea trenurilor statului „Máv.” a participat conducătorul afacerilor din Zagrab dr. Vladimir Blacinsky.

Cele mai recente schimbări vor fi ridicarea unei căi ferate paralelă cu cea dintâi dintre Budapesta și Dombóvár. Lucrările se termină în decurs de trei ani.

Cu ajutorul șinelor nouă trenul accelerat dela Fiume își va parcurge calea sa într'un timp cu trei ore mai scurt decât de prezent. Acesteia îi vor urma rând pe rând celelalte linii mai importante.

Răzbanare pentru soție. Funcționarul Francis Mayer din Budapesta, cum era chipeș și binesituaț i-se îmbiase fete frumoase și avute. Ce era însă să facă, dacă inima îi era a unei fete sărace, care își câștiga traiul de zilele prin hărnicia brațelor sale. Tânărul ascultase glasul sufletului său și în ciuda voinței părinților și ale rudelor sale a luat-o de soție. Pentru pasul acesta mărețul tată a rupt orice legături cu fiul său, zadarnic toate încercările acestuia să-l molcomească. Bătrânul împietrit la inimă, a cărui ideal esclusiv este banul atotputernic nu i-a putut ierta greșeala comisă.

A trecut de-atunci o grămadă de vreme, iar focul ardea sub cenușe. Alaltăeri din nenorocire s'au întâlnit la o ospățarie tata și feciorul. Se măsurau mâniași reciproc din tălpi până 'n creștet. Deodată însă Mayer cel tânăr pierzându-și cumpătul sări la tatăl său, amenințându-l cu cuțitul:

— Teucid bătrânule! — și-l prinse de gât cu putere.

Mușterii din restaurant consternați i-au sărit bătrânului în ajutor, scăpându-l de data asta de furia fiului său, care neputincios față de atăția s'a așezat liniștit iarăș la masa învecinată celei a tatălui său, care era vădit îngrozit de gestul brutal al fiului său. Se părea că-și recăștigase tânărul Mayer liniștea, când deodată două bubuituri de revolver atrag din nou atențiunea publicului asupra bărbatului înfuriat ce sta cu arma fumegândă țintind pe tatăl său. Voia să o descarce înc'odată. Din norocire însă tocmai la timp intraseră polițiștii, cari l-au arestat.

Dela frați

Alegerile pentru dieta provincială în Bucovina, s'au continuat Sâmbătă, în 29 Aprilie n., în curia censului la orașe. În districtele românești au fost aleși:

La Cernăuț-oraș: dr. Eusebiu Popoviciu (agrar.)

Dorna-Vatra: proprietarul Banches (agrar.)

Câmpulung: jud. de tribunal Reuț (democrat.)

Gura-Humorului: notarul dr. Blându (democrat.)

Solca: adv. dr. Vasilovschi (agr.)

Rădăuț: adm. forestier Burcan (dem.)

Suceava: adj. adm. D. Popoviciu (agrar.)

Sirete: redactorul M. Chisanoviciu (democrat.)

Storosineț: profesorul Isopescul-Grecuț, membru al partidului național român.

La Cernăuț-prov. va fi balotagiu între candidații democrați Pancescu și Scalat.

Inmormântarea colonelului Gheorghe Arion. Luni la orele 3 jum. după amiază, a avut loc în București inmormântarea rămășițelor pământesti ale colonelului Gheorghe Arion.

La locuința defunctului (bul. Colței) s'a oficiat un serviciu divin de către arhiereul Meletie Constanțianu, înconjurat de mai mulți preoți, după care corpul neînsuflețit al colonelului Arion a fost așezat în carul funebru.

Onorurile militare au fost date de reg. 6 Mihai-Viteazu, un escadron din reg. 9 roșiori și o baterie din reg. 2 artilerie.

Armata a fost comandată de d. col. Prapurgescu.

Cordoanele au fost ținute de d-nii căpitani Buzezcu, Stârcea, Stănceanu și Ciocălțeu.

Inmormântarea s'a făcut la cimitirul Bellu.

Călătoria regelui pe Dunăre. Peste câteva zile. M. Sa regele Carol va face o călătorie pe Dunăre, care va dura mai multe zile.

Regele va fi însoțit de o suită de vre-o treizeci de persoane, între cari și unii miniștri, cu prilejul acesta va vizita porturile Galați și Brăila și localitățile învecinate.

După toate probabilitățile, suveranul se va opri la Brăila două zile, între 22 și 24 Aprilie v. Aci, între altele, va inspecta bălțile pescărilor statului din dreptul orașului.

Se crede, dar nu e încă precizat, că și regina și familia princiară vor lua parte la proiectata călătorie pe Dunăre.

Se afirmă, că în cursul acestei călătorii regele Carol va avea o întrevedere cu regele Petru al Serbiei; aceasta ar fi scopul real al călătoriei pe Dunăre.

Diverse

Plagiat? Învățătorul P. Expeditus Schmidt din ord. Minorilor, afirmă, că unele din personele dramei „Lege și moșie” (v. „Românul” nr. 84) de K. Schönherr ar fi imitate după caractere din romanele baronesei austriace Enrica de Handel-Mazzetti.

Afacerea se discută mult în cercurile literare.

Din străinătate.

Chestiunea prelungirii sesiunii parlamentare. Neînțelegerile din sânul partidului tânăr-turc au izbucnit din nou. Disidenții cer cu stăruință prelungirea sesiunii parlamentare, pe când partizanii guvernului sunt pentru închiderea Camerei la data dinainte hotărâtă.

Omorirea fraților Novacovics. În Scupștina sârbească s'a discutat timp de trei zile omorirea fraților Novacovics. Naționaliștii au propus ca ministrul de interne de atunci Peterovics să fie tras la răspundere de către tribunalul de stat. Discuția a fost foarte aprinsă și a provocat multe scene furtunoase. Propunerea a fost respinsă, întrunind numai 60 voturi, iar contra au votat 82. Prin aceasta se crede, că s'a sfârșit această afacere.

China și Rusia. Governorul general al Mandciuriei a elaborat un program detaliat referitor la activitatea lui în viitor. Acest program prevede stăpînirea bandelor de Ciunguzi, cari conturbă liniștea acestei provincii. Aceasta va cere trimiterea de trupe noi în Mandciurea.

Mai departe tot acest program conține și mijloacele, prin cari să se asigure drepturile Rusiei față de China și Japonia precum și colonizarea acestei provincii.

Un prinț chinez întreprinde în prezent o călătorie mai lungă în Anglia și Rusia, ca să pregătească opinia publică în favorul Chinei.

Patriarhul Constantinopolei amenințat cu destituire. Un conflict a izbucnit între patriarhul armeano-catolic și adunarea națională, patriarhul încercând să desființeze statutele naționale și să suprimă adunarea națională actuală. Se afirmă, că adunarea ar vera să destitue pe patriarh.

Revoluția din Maroc. După cele mai noi știri Franța are de gând să convoace o nouă conferință în chestia Marocului. Se zice, că Franța s'a convins în timpul din urmă, că va fi silită să treacă peste limitele, ce-i îngăduie pactul de la Algeciras.

Ca să nu ajungă în conflict cu statele străine, ar fi adresat tuturor guvernelor din Europa planul ei în această afacere. În fața acestora Germania, care a văzut cu ochi răi acțiunea ei mai nouă, încearcă în fel și chip să influențeze Rusia și Spania să nu consimtă cu Franța. Aceasta însă nu-i va succede, căci ambele aceste state se țin strict de stipulațiunile cuprinse în contractul de la Algeciras și îndeosebi diplomația Angliei sprijinește foarte mult Franța.

De altfel generalul Bermond a ocupat deja Fez și a restabilit ordinea.

Execuțiunea unui soldat. Soldatul Cerda, din regimentul Alcantara (Spania), a fost împușcat luni dimineața, pentru că împușcase pe un sergent al companiei sale, care îi făcuse o observațiune.

Oraș în flacări. Orașul Banger (Statul Maine (America) e în flacări.

Până acum a fost prefăcut în cenușă ca la un sfert al localității.

Spre a împiedica întinderea focului, pompierii au aruncat în aer prin dinamită șiruri întregi de case.

Pagubele se evaluează la peste 5 milioane dolari (25 milioane cor.)

Mai mulți pompieri au fost uciși, fiind acoperiți de zidurile ce se prăbușiau.

S'a proclamat starea de asediu în oraș.

I Maiu în străinătate (Franța) Podgoreni și lucrătorii de vii din întreg departamentul s'au adunat la Epernay, manifestând zgomotos pe străzile orașului.

Intervenind poliția și un detașament de dragoni, s'a început o șarjă viguroasă contra manifestanților.

Mulți din aceștia au fost călcați în picioarele cailor.

S'au operat peste 100 arestări. Dimineața s'a petrecut în liniște.

S'au ținut meetinguri organizate de federațiunea muncii și a Bursei Muncii. S'a votat o moțiune în contra arestărilor pentru delict sindicaliste.

La sfârșitul întrunirii s'au arestat vre-o 10 manifestanți, pentru strigătele profesate în timpul întrunirii.

După amiază, numărșii manifestanți au cerat să ajungă pe piața Concordiei, dar străzile dând într'acolo au fost închise. Manifestanții s'au grupat atunci pe Champs-Élysées. Cuirasierii au șarjat în mai multe rânduri. Manifestanții au fost călcați în picioare de cai.

S'au făcut numeroase arestări, între cari aceea a unui individ, care a tras un foc de revolver.

Un ofițer de poliție a fost rănit cu o lovitură de pumnal.

În provincie a fost liniște. Cei cari n'au lucrat în ziua de 1 Maiu, au fost relativ puțin numeroși, dacă se exceptează regiunile miniere din Carmaux.

Grupul de manifestanți, în care se afla acela, care a lovit cu pumnalul pe un ofițer de poliție, a fost încunjurat de garda republicană călare. O încercare destul de violentă s'a produs. Manifestanții au fost împrăștiți.

Grupele de manifestație s'au format din nou în mai multe rânduri.

De asemenea au avut loc încercări pe piața Concordia. S'au făcut vre-o 30 arestări. Poliția a pus să se evacueze o cafenea, în care se refugiaseră manifestanții.

Vre-o 10 persoane s'au prezentat la ambulanță, spre a fi pansate.

După amiază n'au mai fost incidente serioase.

(*Germania*). Cu prilejul lui 1 Maiu (st. n.), un numeros grup de lucrători s'a încercat în stradă cu poliția.

S'au schimbat un mare număr de focuri de revolver.

Un lucrător a fost ucis, iar mai mulți alți răniți.

(*Bulgaria*). Socialiștii au manifestat pe străzile orașului cu ocaziunea zilei de 1 Maiu.

(*Spania*). O manifestație pe lucrători a avut loc de 1 Maiu. Manifestanții au cântat „Marsilieza” și „Internaționala”, defilând pe străzi.

În fața locuinței primului-ministru Canalejas, dislocarea manifestațiilor s'a făcut fără incident.

(*Italia*). Ziua de 1 Maiu a fost serbată în toată Italia.

Lucrătorii n'au lucrat și în câteva orașe, chiar personalul tramvaelor și omnibuselor a fost liber, cu învoirea autorităților municipale. Magazinele au fost însă deschise. Lucrătorii au ținut în toate localitățile meetinguri, unde oratorii partidelor democratice au arătat însemnătatea serbării.

Nu se semnalează incidente.

Agresiunile contra directorului unei gazete. Hussein Djavid, directorul ziarului „Tanin” (Turcia), în momentul când intra pe poarta palatului Camerei deputaților, a fost acostat de un oarecare Șefket, care l-a palmuit.

Victima a ripostat cu lovituri de baston umplând de sânge pe agresor, care în urmă a fost arestat.

Plecarea împăratului Wilhelm din Corfu. Împăratul Wilhelm a plecat cu familia sa pe bordul yachtului „Hohenzollern” spre Genua.

Alegerile pentru marea Sobranie. Alegerile în Bulgaria pentru marea adunare națională au fost fixate în zilele de la 5—18 Iunie.

Catastrofa de cale ferată din Pensilvania. Un tren special cu 250 institutori, cari se duceau la Washington să viziteze pe președintele Taft, a deraiat lângă stația Easton. Trenul, care mergea cu o viteză de 50 mile pe oră, a căzut de pe terasament și vagoanele sfărâmate s'au aprins.

Sunt vre-o 25 morți și 35 răniți.

Rusia sigură de victorie într'un războiu cu China. Într'un interview acordat ziarului „Rjecl”, generalul Bastianow declară, că războiul cu China nu numai că e inevitabil, dar chiar va izbucni mult mai curând, decât se crede.

Rusia — adaugă generalul — e sigură de o victorie strălucită, de oare ce China se găsește cu totul nepregătită din punctul de vedere militar.

O convorbire interesantă cu Edison. Un ziarist din New-York l-a vizitat pe marele inventator Edison, cu care a avut o interesantă convorbire.

Edison i-a spus că e în viață de 64 de ani, și cu toate astea se simte tânăr, vîoi și se bucură de o sănătate perfectă. El asigură că așa cum se desfășoară viața lui el va atinge vârsta de 150 de

ani, și această datorită numai traiului regulat și bine chibzuit, pe care l-a dus în totdeauna:

Edison muncește 17 ore pe zi și doarme 6 ore, mănîncă puțin, e totdeauna îmbrăcat în haine ușoare ca să se simtă cât mai liber. Când se culcă adoarme în cel mult 30 de secunde. N'a visat nici o dată.

Convorbirea s'a terminat, Edison repetând din nou că va trăi cu siguranță până la vârsta de 150 de ani, continuând a-și întrebuița tot timpul cu cercetări științifice.

Accident într'o mină. Într'o mină de cărbuni din Cherlerol s'a rupt cablul unui ascensoriu, iar cușca s'a prăvălit dela o mare înălțime. 3 lucrători au fost uciși.

Concursul hipic internațional. Misiunea militară austriacă, venită să aziste la concursul hipic internațional, a sosit. Misiunea aduce un dar al împăratului pentru cursa rezervată ofițerilor italieni.

A sosit și misiunea turcă, compusă din 8 ofițeri de cavalerie, însoțită de instructori germani, colonelul Veit și colonelul Rogister.

Notabilitățile concursului se aflau la gară spre a-i primi.

Noui victime ale aviațiunii. Din Sebastopol se anunță căderea mortală a aviatorului militar căpitanul Marievici și a fratelui său locotenent de marină.

Amândoi se ridicaseră cu un monoplan Bleriot. În zbor motorul s'a oprit și aparatul a căzut jos sfărîmându-se în bucăți. Cei doi aviatori au murit pe loc.

*

Din Strassburg vine știrea, că locotenentul Rosa s'a ridicat pe un timp splendid cu un aeroplan la Habsham, cu intenția de a face un zbor de câteva ore. Peste câteva minute a căzut jos dela o înălțime de 60 metri.

Starea lui Rosa, care a absolvat abea de curând școala de pilotaj, e disperată.

Regina Belgiei bolnavă. Regina Elisabeta a Belgiei e bolnavă de vreme mai îndelungată.

Asupra boalei reginei secretarul privat al regelui a dat ziaristilor următoarele comunicări. Regina a căzut încă astă iarnă în tifus. Pentru restabilirea deplină a sănătății regina a mers în Italia și Egipt, dar toate au fost zadarnice. În timpul din urmă a mers în Anglia. Cu prilejul acestei călătorii regina a trebuit să stea pe vapor mai multă vreme în frig, când și-a atras o răceală strașnică. De aici i-a provenit un morb de urechi, care îi cauzează dureri cumplite. Boala e gravă și inspiră îngrijorări.

Alegeri parțiale în Bulgaria. La 15 Maiu se vor face alegerile parțiale în Bulgaria pentru șase locuri vacante de deputați.

Interesant este că mandatele celor aleși nu vor avea decât o durată foarte scurtă, deoarece la 5 Iunie au loc alegerile pentru Camera constituantă, când încetează mandatele actualilor deputați.

Deasemenea, cei șase noi deputați nu vor pune piciorul nici în pragul Camerei, din cauză că parlamentul e în vacanță acuma.

Anomalia toată provine de acolo, că în Bulgaria alegerile pentru locurile vacante de deputați se fac după trei luni dela proclamarea vacanței, și în cazul de față, vacanța se proclamase la 15 Februarie.

Pedeapsa regelui. Regele Italiei a dat poruncă, ca contele Saleni să fie eliminat din școala de marină.

Cauza este, că contele, care este fiul prințului de Aosta și nepotul regelui, a fost chemat la Roma, unde avea să fie dojenit din partea regelui pentru excesele și viața sa aventuroasă. Contele n'a dat ascultare invitației și în loc să meargă la Roma, a călătorit la Geneva în alte afaceri.

Fost ministru pus sub acuză. Comisia marină din Stockholm a hotărît cu o majoritate de 18 voturi, că va propune în Cameră punerea sub acuză a fostului ministru de războiu Ehrenwert, care a depășit bugetul marinei votat de Cameră.

Scriitor spaniol trimis înaintea curții marțiale. Scriitorul Noel, în urma unui discurs ținut la clubul republicanilor, din Madrid a fost arestat și trimis în judecata Curții marțiale.

ULTIME ȘTIRI

Moartea ministrului Carol Hieronymi. Din Budapesta ni-se telegrafiază, că azi la orele 5 și 10 m. d. a. după o boală de câteva săptămâni, ministrul de comerț Carol Hieronymi a murit în vârstă de 76 ani.

Successorul lui va fi, probabil, *Ludovic Láng, L. Hegedüs* ori fostul secretar de stat *contele Wickenburg*.

La încheierea ziarului primim știrea, că în cercurile politice se vorbește că successorul lui Hieronymi va fi *contele Ștefan Tisza*.

Condamnarea împăratului Wilhelm de către un tribunal. Tribunalul din Wiesbaden s'a pronunțat azi în procesul ce cântăreața Hessenoehl a intentat împăratului Wilhem, căruia îi imputa că, uzând de influența sa ca rege al Prusiei, a împiedecat-o de luni de zile de a mai apare pe scenă.

Magistrații au dat câștig de cauză artistei, condamnând pe monarh la o despăgubire civilă de 10 mărci.

Revolta infometajilor în China. 1000 de locuitori de ambele sexe din provincia Setchma (Tibet) fiind lipsiți de hrană, s'au revoltat, asaltând închisoarea și dând drumul deținuților. S'au trimis trupe la fața locului, însă soldații au trecut de partea răsculaților.

Un discurs al d-rului Rakowsky la Safia. Vorbind la un meeting socialist ținut aci, d-rul Rakowsky a transmis salutările clasei muncitoare române. A făcut apoi o expunere a chestiunii agrare din România și o comparație între drepturile politice în România și Bulgaria.

Spargere într'o gară. Din Cracovia vine știrea, că o ceată de spărgători a furat, din biroul șefului gărei Iaslo, o casetă conținând 6000 cor. în numerar și mai multe documente secrete privitoare la serviciul trenurilor, în caz de mobilizare. Făcându-se cercetări în împrejurimi, documentele au fost găsite risipite pe drumul ce duce la Rzezowa.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Rugare. Rugăm pe toți abonații ziarului nostru, ca la orice corespondență cu privire la administrație, precum și din prilejul solvării abonamentului, în scrisoare sau pe cuponul mandatului postal să se indice totdeauna numărul de pe fâșia sub care primesc ziarul.

Redactor responsabil: *Atanasiu Halmăgian*.

„Câmpiana“ institut de credit și econ. în Mociu.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la centrala institutului în Mociu (Mócs — Kolozsmegeye), se publică concurs cu termen **până la 1 Iunie n. 1911** și cu un salariu anual de **Cor. 1000** plătit în rate lunare anticipative.

Reflectanții au să dovedească, că au absolvat școală comercială, și că posedă afară de limba română încă și cea maghiară. Cei cu praxă vor fi preferați.

Postul e de a se ocupa imediat după alegere.

Mociu, la 15 Aprilie 1911.

DIRECȚIUNEA.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs higienic pentru curățirea și înfrumusețarea peii.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de înferbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

» **IANER** pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acopere încreșturile și e cu totul nestricăcioasă. În culorile: roză, albă și cremă. **1 cutie 1 cor.**

» **IANER** săpun. **1 bucată 60 fileri.**

» **IANER** pastă pentru dinți. **1 doză 1 cor.**

» **IANER** apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor burețoși, contra mirosului greu de gură. **1 sticlă cor. 1-60, jum. sticlă 80 fil.**

» **IANER** esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. **1 sticlă, 1 cor. 30 fil.**

» **IANER** pomadă pentru creșterea părului. — **1 teglă 2 coroane.**

» **IANER** vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). **Un carton 4 cor.**

» **IANER** apă, care face părul blond. Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. **1 sticlă 4 cor.**

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „**Maria ajutătoare**“ a lui **Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.**

Trag binevoitoarea atențiune a on. public asupra institutului meu de

spălat și călcat

bine aranjat, în care primesc tot felul de **curățire.**

Cu stimă:

SZABÓ BALINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

Caut un candidat de avocat cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile
Dr. Alex. Morariu
advocat **Caransebeș**, strada Traian-Vodă 25

Caut un candidat de avocat cu praxă

începând cu 1 Iunie pe lângă condițiuni favorabile. Praxa și condițiunile a se comunica direct lui

Dr. Lucian Georgevici
advocat, Temes-Rékás.

Se caută un candidat

pentru cancelaria subscrisului. Reflectanții să se adreseze direct comunicând condițiile.
Hátszeg, 1911.

Dr. Gavril Suciu
advocat.

Caut candidat

pe 15 Mai, eventual pe 1 Iunie a. c. un scriitor de avocat român, ambii cu praxă bună. Reflectanții să se adreseze la mine pe lângă comunicarea condițiilor.

Dr. Andreiu Dobossy
advocat, Szatmár (Attila-uteza 6a).

În cancelaria avocațială a subsemnatului află momentan aplicare

un candidat de avocat

cu praxă,
pe lângă condițiuni favorabile.

Ladislau Man, avocat
Vișau-de-sus (Felső-visó).

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Triumf. Fabrica de bere a domeniului baronesei

ELEK NOPCSA,

s'a travestit radical, s'a sporit cu mașini noi și afară de berile de bun renume produsă până'aci, de un timp fabrică și bere speciale

malata

care va purta în circulație numele

Diadal bikasör.

Această bere specifică, într'adevăr excelentă a cucerit în scurt timp marele public.

Cu tot respectul

d-na **Nopcsa Elek**, baroneasă,
Ujarad.

FRATII BURZA

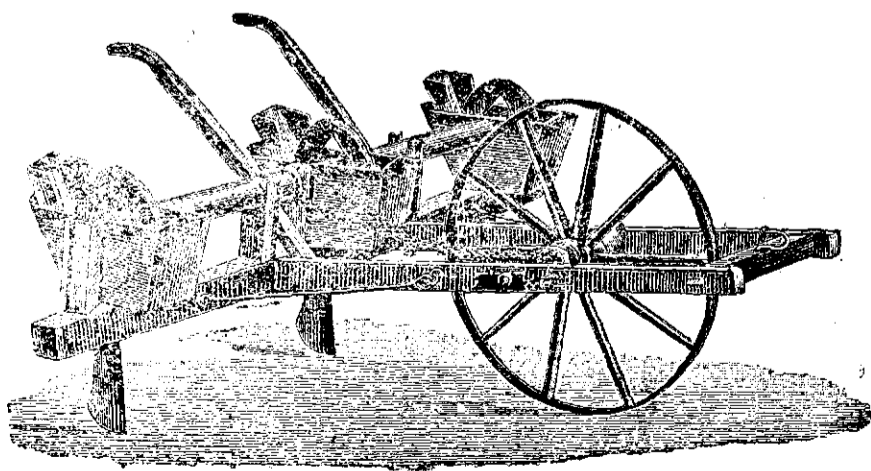
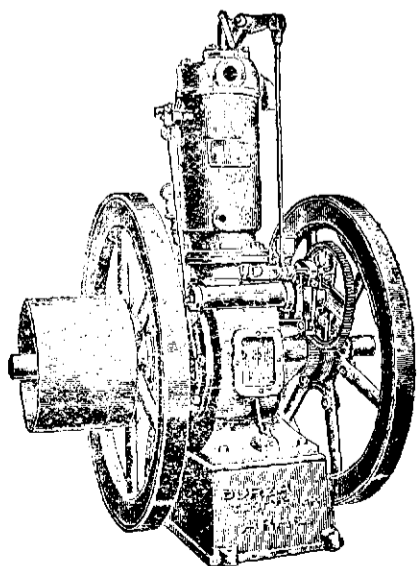
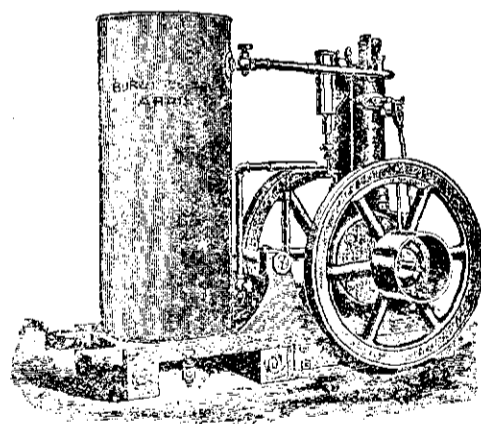
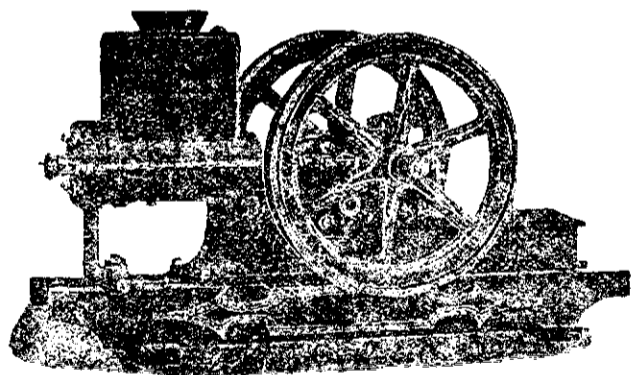
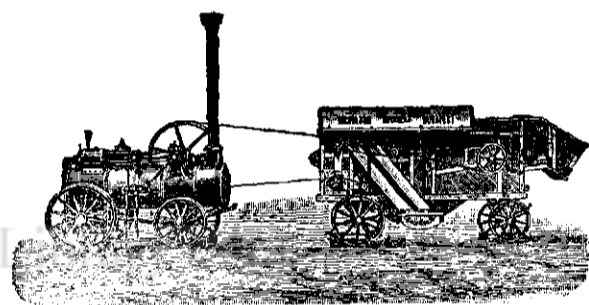
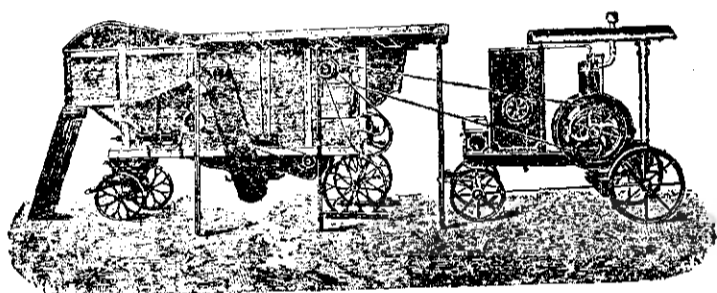
Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

A R A D, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe specele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

Librăria diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți și recvizite bisericești:

Aghiazmalar legat	8.—
Acaftistul sf. născătoare de D-zeu și alte rugăciuni leg. simplu	1.70
Acaftistul născ. de D-zeu cu litere cirile simplu leg. 3.—, în pele leg.	4.—
Apostolul cu litere latine leg. simplu în pânză și pele neagră 9.50, în pele roșie	11.50
Biblia ilustrată cu litere cirile, testamentul vechi și nou broșat	10.—
Ceaslov mic cu litere latine leg. simplu 2.40, leg. în pele	4.—
Ceaslov (Orologiul cel mare) leg.	30.—
Evanghelie cu litere latine leg. 25.—, legătură în pele și aurită 35.—, în catifea, aurită și cu cei 4 evangheliști în colțuri	125.—
Evhologiu (Molitvelnic) cu litere cirile leg. (cu litere latine sub tipar)	5.—
Liturgiile sf. păr. Ioan Chrisostom, Vasile Cel Mare și Grig. teologul leg. în pânză și pele neagră Cor. 8.—, în pele roșie	10.—
Mineile pe 12 luni în 12 vol. leg.	172.—
Octoich mare cu litere latine leg. în pele	27.—
Penticostar ciril leg.	16.—
» latin »	12.—
Psaltirea împăratului și prorocului David cu litere latine, format mare, legată à 7 și 9.—	
Psaltirea mică legată	2.40
Tâlcul evangheliilor ciril, broș.	2.—
Triodul, cu litere latine, leg.	27.—
Noul testament, broș.	4.—
Tipicul chiamării duhului sfânt	—30
Carte de rugăciuni de calistrat Coca, format mic (portativ), leg. simplu	1.60
legată în plus à 3, 5 și 6.—	
legată în celuloid 3.20 și 6, în pele fină 7.50	

Predici.

Scriban I. 50 Predici populare	2.—
Econ. Stavrofor V. Predeanu Predici Exegetico morale, un vol. mare	9.—
Boiu Semințe din agrul lui Christos. Cuvântări bisericești pe toate duminicile, praznicele și sărbătorile de peste an, 3 vol.	9.—
Popfiu I. Predici pentru Dumineci	4.40
Papiu I. Cuvântări bisericești pentru sărbătorile de peste an	3.—
— Cuvântări funebrele și iertăciuni pentru diferite cazuri de moarte	3.—
Criste V. Predici pentru Duminicile de peste an	1.60
Iorga N. Cuvântări la înmormântare și pomenire	—80
Inocențiu arhiepiscopul Odesei. 51. Cuvântări la postul mare, trad. de arh. Nic. Bacaoanu	3.—

Dr. T. Tarnasvschi și Dr. Voiuschi, Predici pentru toate Duminicile anului bisericesc, ediția a II-a îngrijită de Dr. D. Cioloca, vol. I. și II. à 7.50
Nicorescu I., Predici pentru Dumineci 3.—

Potire din bronz aurit 23¹/₂ cm, înalt cu disc 36.—
» » argint de alpaca cu disc aurit 60.—
» » bronz, paharul și discul din argint curat și aurit 1.20—1.50
Cutie pentru mir la sfântul botez din argint de china 26.—
» pt. sfânta cuminecătură la morboși din argint china 30.—
Linguriță pentru sfânta cuminecătură din argint aurit 4.—
Copie de bronz aurit cu ascuțit de oțel argint aurit 9.—
Candele din metal alb à 6, 8, 10, 20, 30 cor. bucata, argint china à 30, 40, 70 100 cor. bucata.
Cadelnițe după ritul ortodox din argint de China sau Alpaca à 20, 24, 30, 40 și 50.—
Cruci pe altar sau portativ din lemn frumos lucrate 4.—
din argint de china cu Domnul Christos gravat în cruce și cu decoruri aurite à 15, 20, 30, 40 cor. bucata.
Din argint China cu Domnul Hristos în Email și cu decoruri aurite à 20 32 40, 60, cor. bucata.
Steluță de bronz aurit 9.—
din argint curat 15.—
Ripide din lemn frumos lucrate și aurite à 20, 24, 30 cor. bucata.
Vase pentru apă și vin cu tavă din alpaca 24.—
Litier din argint China 85.—
Chivot » » » 110.—
Clopoțel pentru altar 10.—
cu 4 sonerii 30.—
Ornate (odajdii) bisericești în toate execuțiunile dela 140—1000 Cor.
Ornate negre dela 50—150 Cor.
Prapori în toate mărimile și de orice culoare dela 60—300 Cor.
Brâne preoțești metrul 9.—
Pălării preoțești fine 10.—
Prăznicare execuție foarte frumoasă, lucrate pe lemn de tei conform prescrierei bisericești noastre 9 cor. bucata.
Mormântul Domnului dela 100—300 Cor.
Icoane sfinte pictate în olei pe pânză orice mărime dela 10, 20, 40 până la 100 cor. bucata.
Stihare pentru copii à 10 cor. bucata.
Coroane la cununie din spic frumos lucrate à 20 cor. părechea.

Cataloage se trimit la cerere gratis și franco.